Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 23 АПРЕЛЬ, 1985 ШУ. ◆ № 47 (7082). ◆ Мах 3 кеп.

КРЕМЛЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

Социальни нийсхон къахьегамхой иразн бахьан лоаттабеча къовсама коталон байракх хинна дIаэттай вай заман гIорваьннача политически деятела, адамлен сийлахь-воккхача гене Владимир Ильич Ленина лергйоаца цIи. Халкъа баьчча, царца ээараш бувзамаш дола, Ленин лергвоацаш ваха висав наьха уйлашка, цар гIулакхашка а уж кхача гIертарашка а.

Ленинизм — из даим а лхаргйола теори, вахар довзара а общественни бытие эргаяьккха тоаяра а боккха низ бола метод. ХIаьта тахан, Советски Союза Коммунистически парти хьакхеллар, дунен тIа эггара хьалхара социалистически пачхаьалкхе хьаяьр вича денз 115 шу дизар лездеш, вай юха а нийсбу, вай никъ марксистско - ленински хьесамца, воашта карагIдаьннарий кIоаргга ленински хьисапе мах бе, долаш дар кхетаде, хургдолчунга дикагIа хьажа гIерт.

Ленина васкеташта тешаме хилар хьагойт КПСС, цун Центральни Комитета дерригача гIулакхаша. Вай вахаре дIачIоагIлуш дола дерригa нердадари дика лар ютари творчески дIаьхех а хулийташ, коллективни уйлен къахьегамхой хьинари керттерча проблемашта, дашханза дешашта тIа а ерзадеш, парте белггалара никъ хьех коммунизм хьалъяра декхараш толаме кхоачашдара. Пятилетка толаме чакхъяккхар, КПСС ЦК мартовски (1985 ш.) Пленума хьалхашка оттадаь декхараш хьинарерча къахьегамца кхоачашдар вIаштIехьдаккхар, цунна тIадерзадаь да мехка къахьегама коллективай низаш.

Политически а, къахьегама а хьинар чIоаггIа айденна болаш накъаболх советски нах В. И. Ленин ваьча денна, ЦхьоалагIча мая цIейна, Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара. Мехка шерлуш йоагIа КПСС XXVII съезда даха ма доагIара накъадахара тIехьара социалистически яхь.

22 апреле Москве, съездий Кремлевски Двореце хилар В. И. Ленин вича денз 115 шу дизара хетаяь торжественни заседани. Укхаза гулбелар столица а Подмосковья а производстве хьалхле лелаераш, КПСС ветеранаш, партийни, советски, общественни организацей викалаш, Iилма а культура а деятелаш, Советски Герзашцарча Низий бIухой. Цига бар доазол дехьара дипломаташ, кхыча мехкашкара хьаьший.

17 сахьат даьннад. ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш а детташ, ураэтта тIаэц торжественни заседане дакъа лоацараша новкъостий **М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков.**

Иштта президиуме ба СССР Лакхехьарча Совета Президиума а СССР Министрий Совета а Председателий заместителаш; СССР Лакхехьарча Совета палатай председателаш, СССР министраш, КПСС МГК а МК а секретараш, ленински парте ветеранаш, производстве хьалхалетараш, гIорбаьнна Iилманхой, культура болхлой, военачальникаш, общественни организацей викалаш.

Торжественни заседани хьайийллар КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС МГК хьалхарча секретара **В. В. Гришина.**

Двореце торжественно ек Советски Союза Гимн.

«Ленина идейий гIулакхен исторически бакъдар» яха доклад йир КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела **Г. А. Алиева.**

ЛЕНИНА ИДЕЯЙИ ГIУЛАКХЕИ ИСТОРИЧЕСКИ БАКЪДАР

В. И. Ленин ваь 115 шу дизара хетаяь Москве хиннача торжественни заседане новкъоста Г. А. Алиева яь доклад

Новкъостий!

Владимир Ильич Ленина цIераца дувзаденна да итташ шерашка адамле дегIайоагIача хулаш дола Iалаьмате кIоарга хувцамаш. Советски наха, дерригача дунен тIарча миллионаш болча къахьегамхошта боарам боацаш еза йолча цу цIераца дувзаденна да вай замалахьа карагIдувла керттера социальни хIамаш, XX-ча бIаьшерен революционни маIан. Цунгара хьабоагIаш ба Сийлахь - боккхача Октябро коталонца боаха гIа, керда тайпа цивилизаци хьахилар, шийна нийсса кхы цхьаьнха йоаца башха-хозен дерригдунен пролетарски гIулакха кхелех хадаргйоацен кхел. Яккха а йоагIаш из цIи йоаккхаш я хIанз вай даха ха, — из цIаккха а йовргйоацаш историна юкъегIоргья. Ленина зама санна, ленинизма коталон зама санна!

Таханара ленинизм — из я яржарга диллача бIарга ца яйнача тайпара йола халкъий исторически творчество, юхаозалургйоацаш йода дуне кердадаккхара процесс. Из я Ленина хьаяь Советски пачхаьалкхе, бокъонца йолаш йола социальни нийсхоии гуманизмаи общество, тIехь-тIехьа боккхагIа хулаш бола социалистически содружества низ.

Таханара ленинизм — из я Ленина хьаяьи хьалкхеяьи керда тайпа парти, большевикий парти. Уж я Ильича идеяш планета ерригача континенташка кхухьаш йола итташ марксистско - ленински партеш. Из я революционни къовсама стратегии тактикеи.

Таханара ленинизм — тIехь - тIехьа керда йола опыт шийна чуоваш бола дийна хьехам, ларрагIа революционни метод. Лакъаргбоаца цун низ Iилман наькъаца кхетадаь адамий хьашташ, общество дегIаахара закономмерносташ нийса хьахьокхарах, сагоагIа йола проблемаш хьагучаяхен уж нийса къестаяра наькъаш дIагойтен магарах латт.

Ленина карагIдаьнна эггара сийлахь - доккха хIама сенах латт аьлча, из латт, революционни теории революционни практикеи чIоагIагIа йола сплав а яь цо вIашагI-хоттарах. Творчески дегIайоалаяьй цо шийл хьалхагIа хиннача сийлахь - боккхача наьха — Карл Марксеи Фридрих Энгельсеи — тIехьале, Iалаьмате доккхий исторически гIулакхаш карагIдувргдолча наькъа тIа яьккхай марксизм. Марксизма эггара лакхера лагIа, из логически дIахо яхьар — ленинизм. Цудухьа хIама хургдоацар да мичча бесса гIийрта а марксизм - ленинизм — бIарчча цаI бола интернациональни хьехам вIашагIкъоастабе, вIашагIбаккха гIертар.

Адамлен ерригача опыто 1917 шера денз харцде йиш йоацаш тешал ду: Ленина идеяш — лаьттан тIа дикагIдола вахар, ираз, машар хилийтар духьа адамаша лоаттабеча къовсама тешаме герз.

Советски Союза Коммунистически парте, Советски пачхаьалкхено лаккха айяь хьу массе метте коталонаш йоахаш йола ленински байракх!

ЛЕНИНИЗМ — ВАЙ БАЙРАКХ, ВАЙ НИЗ, ВАЙ ГЕРЗ

Новкъостий! Владимир Ильич Ленин ваь 115 шу дизар белгалдоаккхаш, вай, коммунисташа, берригача советски наха, воай хьехархои баьччен дег тIара чIоаггIа лоархIаш сий ду, ленински Iилмаца цIаькха а дуст вай воашта карагIдаьннараш. дIахора вай планаш, вай дерригa вахар. Цудухьа ала йиза бокъо а йолаш ях вай: Ленина парти керте латтача Советий Мехка халкъо бокъонца бакъбаь дIаоттабу цун хьехам, бIубенна дода из цо хIахьенхача наькъагIа.

Цецвоаккхаш да цу наькъа тIа карагIдаьннараш. Ленински васкеташ кхоачаш а деш, ленински принципаш хьалоаттаеши йIаьхий еши, вай Iалаьмате лоацача хана чухь керда вахар деннад боккхача мехка. ГIоръяьннача Iилмаи культурнии уйланна лалла дIатарденна бахача наьха доккхагIдолча даькъа йоазув-дешар ца хари боалон Iоткъам тIалаттари долаш, хIаьта бе бохккал мара боацача эксплуататорий доалахьара чогъль варгвоацаш дукха рузкъа адамий ла йиш йоацача къела лалла латташ болча, Владимир Ильича боарам боацаш чIоагIа тIехьабисаб аьннача мехка. ПаргIатача наьха паргIатача къахьегамо тIакIалтIабаьккхача санна дIаоттабир из, массе оагIорахьарча прогресса эша лакъаргйоаца таронаш а йолаш йола сийлахь йоккха социалистически державa йир цунах.

Белггала, новкъостий, воашта йовзаш йолча фактай уйла ергья вай. Вай мехка хьаяьй низ бола производственни оборонни потенциал. ДегIадоаладаьд хьалха латта Iилма, дешареи кхетамаи лакхача боарамга кхоачадаьд адамаш. Даймехкен дунеи культура ганзашка бода никъ хьабийллаб бахача берригача наха. Советски общества, «Долла хIама сага духьа, сага ираза» яха дешаш шийна байракха тIа дIа а яздаь, сага хила доагIаш дола вахар бокъонца Iалашдаьд цо шийн хIара гражданина, цунах шийн кхела да ваь ца Iеш, Ленина хьалххагIе а гуш хинна ма хиллара, мехка да а ваьа.

Социалистически строя кхы цIаккха хург а йоацаш дIаяьхай классови антагонизмаш, йохаргйоаца союз а яь вIашагIхеттаб болхлой, ахархой, интеллигенци, барттайна цхьа дезал а баь кхотадаьд бIаь совгIа къамаши народносташи. Советски сага цIаккха а тIаэттабац эксплуатацена кIаллаттача, хьабе болх боацаш бусача, кхоанарча денга догдоахийла йоацача наха тIера боккха бала. Коллективизм, новкъосташха вIаши гIо дар, социальни оптимизм, сагах доахна эздий гIулакхаш лархIар — ишта я вай дахаши болх беши йолча обществера морально - психологически атмосфера.

Из дерригa а — вай хIара денпара долаш дар, вай вахара хьисап. Цхьабакъда, цу цхьан ханна уж да карагIдийнна дерригдунен - исторически лоархIаме хIамаш. Дерригаш а цхьана лаьрхIача уж да вай доккхал де бокъо йолаши вай доккхал деши дола хIамаш — тахан эггара лакхагIдола адамлен социальни прогресса лагIа, дегIаенача социализма общество. Из да дикалга диллача керда дола, советски халкъо дунен цивилизаци йIаьхий яь дола хIама. Из я — вахаре чакхйоаха ленинизм!

Хила ма доагIара дола хIама да, воашта карагI мел дувла хIамаш Владимир Ильича теоретически политически тIехьаленца вай дувзаш хилар. Из тIехьале — вай даьчун а хIанзчул тIехьагIа де дезачун а лард.

Большевикаш массаза а низ болаш хиниаб, ньхад Ленина, «...кердача исторически хьалашка лаьрххIа хьожаш, кхыча тайпара ца а додаш, ишта хIана дахад вахар, аьна уйла еш хинна хиларах...». Из ленински уйла вай парте массазара наказ а лаьрхIа тIаэц. Эггара чIоагIагIа лоархIам бу цо хаьддача гIулакхий Iилман анализ яра, майрра хувцамаш ду шийна наькъа. Шийн политико реальносташ тар ма лу нийсагIа терхалъергйола, халкъа хьашташи дагадоахкараши диззагIа хьаллоацаргдола, из къаьган къахьегамхоша кхетаергйолаши хургйола гIулакх де гIерт КПСС. Цу тайпара политика — партен халкъеи цхьоагIо хилийтаран чIоагIъяран эггара тешамегIа бола никъ.

Парте шийн гIулакхий ше бе ма боагIара мах беш хилара дола доккха тешал а хинна дIаэттар аргIана йоаца Центральни Комитета мартовски (1985 ш.) Пленум. Советски наха геттара дика кхетаеши массане а цхьатарра къоабалъеши тIаийцар цун решенеш. Политически наькъа преемственность бакъ а яь, Пленумо парте теркам тIаберзабир вай хьалбеча гIирса ерригача фронте болх айбара, порядок, дисциплина, организованность массе метте чIоагIъяра, кадраштa тIадиллача гIулакха хьалхара паргара доагIар дукхагIа хьадехара, корта болаш дола гIулакхаш, инициатива, бехктохам дегIабоалабара. Пленума решенеша берригa вай болх низ болаш дIахьалха теттар. Цхьанна а тайпара хьем ца беш чакхьяха йолайир уж чурчеи арахьарчеи политика керттерча лоархIамегIарча сферашка.

Цу тайпара никъ мехка хьашташта, берригача советски наьха хьашташта ма хеттара а чIоаггIеи лерргIеи чакхбоахаргболаш а ба. Из — вахаро ше дIадехар. КПСС XXVI съездо, ЦК ноябрьски (1982 ш.) цул тIехьагIа хиначеи Пленумаша кийчбаь парте стратегически никъ чакхбахара эггара керттера хьал. Мартовски Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара Михаил Сергеевич Горбачева белгал ма даккхара, «Из — мохк сихагIа социально - экономически дегIабоалабара, общества вахара ерригa оагIош эргайоахаш тоаяра тIаберзабаь никъ. Деш дола къамаьл производства материально - технически база эргаяккхара хьакъехьа да. Деш дола къамаьл общественни, эггара хьалха экономически отношеней система эргаяьккха тоаяра хьакъехьа да. Саг ше дегIавоалавара хьанйехьа а цун вахареи къахьегамеи материальни хьалаш, цун духовни сибат дикалга диллача тоадара хьакъехьа а да деш дола къамаьл».

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша, Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо яьккхача Коталон кастта 40 шу дузача денo, парте XXVII-ча съезда еча кийчоно, КПСС ЦК-аси СССР правительстваи чурча вахареи дунен халкъашта юкъерча гIулакхашкеи чакхъяьхача кердача йоккхийча акцеша дIахо айдир наьха къахьегамеи политически хьинар. Парте мугIараш тIехь - тIехьа чIоагIагIа кхоталалар, чIоагIлуш йола партеи халкъеи цхьоагIо, социалистически Даьхенна сихагIеи массе оагIорахьареи прогресс яр духьа шоай хьинар ца кходеш къовсам лоаттабе советски нах кийча хилар — уж дерригa хIамаш вай общество дегIаяра карарча этапа белгалагIа йола оагIош я.

Йовзаш я, новкъостий, карарчеи перспективнии декхарий масштаб, лоархIам, актуальность. Ленински хьисаперча наькъаца уж кхоачашде, гIулакх мишта дIахьоргда бокъонца белгалде гIерт парти. ХIаьта цу гIулакха, эггара хьалха общества вахара лардий лардага — экономикага хьож вай.

Халкъа боахам интенсивни дегIаахара наькъа тIа баккхаргахьа хоадамболлаш гола тохилга Iалашде а исторически лоацача хана общественни къахьегама овсарлен дунен тIа эггара лакхагIча боарамга кхача а деза вай. Цу лерхIарашка бода магистральни никъ бовзаш ба — хIама кхоллаш долча низашта производственни отношенеш эргаяьха тоаярца айхха цхьоагIо а йолаш дика эргалонаш елга. Вай таронехи планехи реальность ярах тийша хургда гIулакх.

Атта дац из вIаштIехьдаккха. Цхьабакъда, вIаштIехьдаккханза даргдац, хIана аьлча вай мохк сихха дIахьалхашкахьа бугаргбола цхьаккха а кхы тайпа способ яцнe а йолаш яц. Цудухьа парте хьалхашка увттадеш дола декхараш тешшаме кхоачашдара тIадерзадаь гIулакхаш лахен чакхдахен дезаши декхарийла долаши да вай. Кастнаста дагадоха дезаргда Ленина дIадийхар: «Хьалха вай хиннача опыто вайна Iомадаьчох кхоачам ма болба...». Керда решенеш эпаргья, гIулакхаш майрра чакхдаха дезаргда.

Иштта дош къоастадара ленински традицешта тешаме йолча КПСС-а халкъаца дага а ювлаш, наха хетачох, цар опытах пайда эцаргба. Дукха ха йоацаш къахьегама коллективай кулгалхошца, специалисташца, Iилманхошца Центральни Комитете вIашагIкхийттача хана, новкъоста М. С. Горбачева 16—17 апреле г. Москвай Пролетарски районa къахьегамхошца къамаьл деш къайле йоацаш дийцар вай дIахьалхашка даха новкъарле еча наха дагадоахкача социальни дешаех, проблемаех, таханарча экономически декхарех, уж къоастадара наькъех. ВIашагIкхетарашка еннача предложенеша шеко а йоацаш кхы а шерагIа никъ хьабелларгба советски наьха инициативен кхоллами дегIаахара, новкъостал дергда мехка социально - экономически прогресс сихъяра.

Халкъа боахама материально - технически база эргаяьккха тоаяра беча балха керттера дар къоастадъд парте. Из — Iилмаи - технически прогресс ма хулла сихъелга. ТIеххьарча шерашка цу проблемана, дукхагIа теркам тIаухийт, хIаьта цхьа бола аьттув укхаза баьннилга гуш а да.

Цхьабакъда, общественни дегIаахара эшачунга хьежача, советски Iилма, промышленноста, юрта боахама потенциалаца нийсйича вывод гуш я: тIа-тIа сихъе еза Iилман - технически прогресса темпаш, ноагIо а еш, хьинарегIа чакхъяха еза цаI йола технически политика, чIоагIъе еза экономически рычагаши Iилмаи производстваи интеграци яра йола организационни формаши.

Производства эффективность лакхъяра резерв хиларах тарра, парте къаьстта лоархIам бу продукце дикал тоаяра. Хьалха дувцаш дац цох лаьца. ХIаьта а дукхача предприятеша арахец къаенна, во кийчъяь изделеш, потребителий хьашташ теркал дац, оалаш ма хиллара, склада лаьрхIа болх бу. Бахьанаш тайп-тайпара да укхаза — экономически, организационни, хIаьта ишта психологически а. Цудухьа нийсагIа хургдар дикала критерии лирагIа къоаста а яь, хIара къахьегама коллективо баьча балха мах беча хана парех ког гIортолга йича.

ХIанз йолча потенциалах дикагIа пайда эцара дукхагIа теркам тIабахийтанза баргбац. ХIанзарчоа укхаза порядок яц, из хила гаьна а я. Цунца цхьана тIеххьарча шерашка Iоаяьча опыто, къаьгга хьахьекхад экономика дегIайоалалра мел йоккха резерваш юкъеоза йиш я партийни хьисапе гIулакх дIадоладича, кхоллама лохама миллионаш болча наха нийса никъ дIахьийхача. Гуш ма хиллара, кхы тIа рузкъа доаца деш порядоки организованности чIоагIъярах, доагIар хьадехарах, тайп-тайпара хIамаш йоаелга лохдарах 1983—1984 шерашка халкъа боахам дегIаккхувлилга хоа а луш дика сихденнад. Промышленни продукци дегIаахара шера юкъера темп пятилетка хьалхарча шин шераца нийсйича кхоалагIа дакъа лакхъеннай, хIаьта къахьегама овсарле — цкъаи ахаззен. ЧIоагIъеннай договорни дисциплина.

Дика дIадоладаь гIулакх чIоагIъ а деш, дегIаккхувлилга — карарча шера керттера декхар. Атта декхар-м дац из, хIана аьлча геттара шийла эттача Iан бетташка дукхача доакъоша, къаьстта мехкдаьтта, кIоран, химически промышленносте, Iаьржача металлурге, машиннаькъа транспорте кхоачаш ца деш дисар тIера дIа а доаккхаш, де дезаш хIама из доландаь. Цунца цхьана дукха низ тIабахийта беза бIаьстан - кхашкара кампани чакхъяккхара, юртарча кхыча сезонни балхашта. Из дерригa даь а даьнна, шера заданеш кхоачашъяра ритме болх а беш, толаме пятилетка чакхъяккхара вIалла ца хиннача тайпара чIоагIа организованности низи эш. Иштта дея повестка тIа да боахама механизм, экономикана доал дар, хIама хьакхолла низаш дегIадоаладара боарамга, хIаьта иштта кердача дIадехарашка хьежжа хулийтилга. Дукха да хIанз экономически эксперименташ еча хана тохкаш. ЧIоагIа дог доахилга да царех, хIаьта опыто хьа ма хьоккха кIала лард йолаш а да из.

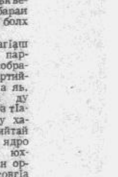
Из болх юххьанцарча звеноша — объединенеша, предприятеша бича чакхбоалаш бац, хьалхашка латтача кердача декхарашка хьежжа центральни экономически ведомствай министерствай болх эргабаккха беза. Вай декхарийла да социалистически экономика вIаштIехьъяккхара ленински принципех, — боахамаш планагIа лелададарах, социалистически доалахье чIоагIъярах, управлени еча централизм а кортамукъале а йоагIача бесса хиларах, экономе режим а боахама расчет а юкъейоалаярах — боаггIача бесса а эффективно а пайда эций цIаькха а хьажа. ХIанзара а, перспективни а, отраслевой, территориальни а планироване оптимальни формаш, алапи, мах, продукцега дIадодар, прибыль саннарча экономически рычагех рациональнегIа йола методаш хьалахара а практике уж вIаштIехьъяхара а къахьега деза. Из де деза социализма хьалашка товарно - ахчан отношенеш вай строя совленаш а керттера лардаш а чIоагIъяра тIадийрза а долаш.

Лоацца аьлча, бокъонца йола керда решенеш лаха еза, низ тIабахийта, уйла а еш, тоае еза общественни отношеней ерригa а система, дукхагIа теркалде деза социализма объективни экономически законаш. Духхьал иштта, мара къоасталургъяц вайна мохк дегIаахара овлан тIара проблемаш, Владимир Ильича ма аллара, «хьаэца беза кхыъкхе культурни экономически боарам».

Новкъостий, экономика дегIаккхувлара даькъе КПСС-а дерригa а деш дар, цун планаш, берригa а низ цхьан гIулакха тIаберзабаь ба — советски наьха вахар тоадара, духовно уж бIаьхагIа хилийтара. Из Ленина дIайолаяь вай генеральни лини я, из кхоачашъяра вай дерригa а тIа а дерзадаьд. ХIара шер-шера лакхлу къахьегамхой таронаш. Алхха потреблене общественни фондешкара хIанз луш дар хIара бетта юкъера лаьрхIача 75 сомага дIа а кхоачаш, болхлойн гIулакхерча наьхен алапешта IотIакхет. Хоа а луш беркат доал Кхачан программа чакхйоаккхаш хиларах а.

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

КПСС обкоме

Ший аргIанарча заседане КПСС обкома бюро хьежай 1985 шера I квартале промышленноста, гIишлошъяра, транспорта, бувзама, торговле, бахача наха бытовой гIулакхаш дара предприятеша лелаяьча социалистически яхьа итогашка.

Республика къахьегамхоша, карарча шера экономически социальнии дегIаахара планаш кхоачашъяра беш бола болх толаме чакхбаккха а Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа яьккхача Коталон 40 шу дизаран КПСС XXVII-ча съездан баха ма боаггIара накъабаха а гIерташ, белггалара толамаш даьхад. Республика промышленносто планал совгIа маьхала яьккхай 8,7 миллион сома продукци, хIаьта из Коталон 40 шу дизара сийна тIайийцача социалистически декхарел 3,7 миллион сом дукхагIа хул. Планал совгIа даьккхад 14 эзар тонн мехкдаьтта, 4 миллион кубометр газ, хьаьй 5 эзар радиоприемник, 18 эзар чухьнахьа дувхаду пазата барзкъа, 327 тонн дулх, дуккха кхыйола продукци.

Планаши социалистически декхараши кхоачашдеча дика хIамаш карагIдийннад Ленина орден лелаеча «Грознефть» яхача производственни объединене, ССР Союза 60 шу дизара цIерагIча «Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединене, «Промавтоматика» яхача Iилма-производственни объединене, «Мединструмент» яхача Гудермесски завода. «Союзавтоматстром» яхача ВНПО опытно-экспериментальни завода, дукххача кхыча предприятей коллективашта.

Цунца цхьана заседане белгалдаьхар, промышленносте дукххача предприятеша производства таронех бизза пайда ца ийца хилар. Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяьяц 5 предприяте, цу даькъе цементни заводо, кога гIирсий фабрико, прядильно-ткацки объединене.

Договорашкен декхарашкен хьежжа продукци дIателара план кхоачашъяьяц 29 объединеней предприятеи, цар дIакхачийтаяц 15 миллион совгIча сома маьха продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц 24 коллективо. Цхьан болхлочоа лоархIаш болх дукхагIа бара темпаш соахка цу ханна хиннарашца нийсйича лохъяьй 40 совгIча предприяте. Къахьегама овсарле лакхъяра планах лоархIа ца яьрашта юкъе я «Грознефтеоргсинтез», «СевКавнефтегазпереработка», «Чеченингушстройматериалы». «Чечингконсервпром», швейни производственни, «Терек» яхача объединеней, моттигерча промышленноста министерства, «Пищемаш», «Трансмаш», биохимически заводий, кхыча предприятей коллективаш. Промышленностера технико-экономически хьокхамаш лохденнад бIарчча хьанийцача цхьаццайолча районий а цу даькъе — Заводской, Октябрьски, Старопромысловски, Малгобекски, кхыча.

ДIадахача шера цу ханаца нийсйича подрядни балхий объемаш лаьгIъялийтай дукхатIйолча гIишлой-монтажни управленешеи трестешеи. Хила йоагIача боараме яц гIишлони монтажнии балхий дикал.

Хьалхарча квартале шоай таронашка хьежжа болх баьбац республика энергетикаша, автомобильнии машиннаькъен транспорта, бувзама цхьайолча предприятеша.

КПСС обкома бюрос партийни, советски, профсоюзни органаш, министерствайи ведомствайи кулгалхой декхарийла баьб парте XXVI съезда, КПСС ЦК мартовски (1985 ш.) Пленума решенешцеи хIаьта иштта 8 апреле КПСС ЦК вIашагIкхетаре енача указанешцеи хьалхле а лелаеш, 1985 шера I квартале шоашта карарча предприятешеи организацешеи баьча балха бокъонца анализ елга, дувлийта кхоачамбоацараш лоацца хана дIадахара тIаерзаяь мероприятеш кийчъелгеи чакхйоахилгеи, къахьегама коллективаша 1985 шереи бIарччача пятилеткан социалистически декхараши планаши кхоачашъяра дерригa кхоачамаш оарцагIдоахилга.

КПСС обкома бюрос ла а дийгIа, йийцар «Комсомола деш дола партийни кулгал дIахо тоадареи кагирхошта коммунистически кхетам балара даькъера цун лоархIам лакхбареи хьакъехьара» КПСС ЦК соцам кхоачашбара леламах йола КПСС Веденски райкома отчет. ТIайийцача соцам тIа белгалдоаккх, КПСС Веденски райкомо, КПСС ЦК соцам кхоачаш а беш, комсомола ду партийни кулгал дIахо тоадаран кагирхошта коммунистически кхетам балара даькъера цун лоархIам лакхбарах тIаберзабаь белггалара болх чакхбоахаш хилар.

Цу соцамгара хьадоагIаш дола декхараш дийцад партийни актива районни собране, района ерригача партийни организацешка кийч а яь, чакхъяьхай комсомола ду партийни кулгал тоадара тIаерзаяь мероприятеш. Цу хана къаьстта уйла тIаяхийтай комсомолера партийни ядро чIоагIъяра. ХIанз 40 юххьанцарча комсомольски организацена, ахаел совгIа йолча цеховой комсомольски организацешта керте латт коммунисташ, 20 коммунист ва групкомсорг волаш. 72 къона коммунист — ВЛКСМ райкомий бюрой, комсомола комитетий, «Комсомольски прожектора» штабий членаш.

Керттерча даькъе хIара къонача сага къахьегам, вахара эггара чIоагIагIа эшар из хиларах тарра, лоархIаргболеи хьаьнала къахьегаргдолеи уйла дег чу йоссаяра, кагирхой социалистически яхьа юкъеозара тIаберзабаь ба болх.

Партийни комитеташа дегIа а кхувл, тIа а берзабу политически знанешцара кагирхой безам, къаьстта уйла тIайохийт цар марксистско-ленински мировоззрени хилийтара.

Айбаьб нахаца беш бола унахцIенон болх. Уйла дукхагIа тIаахийта баьннаб кагирхошта тIема-патриотически кхетам балара, кагирхой шерра юкъеувз фашистски Германи эша а яь советски халкъо яьккхача Коталон 40 шу дизар дездара кийчо ярца ювзаенна йолча мероприятешта.

Цу берригача балхо кIезига гIо даьдац 1984 шера итогегIа Веденски район вIашта кхозза Ерригсоюзни социалистически яхье котъяларан КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх яккхараи.

Цунца цхьана, КПСС Веденски райкомо беча балха боарам хIанз а комсомола кулгалдара КПСС ЦК-ас дIадехарашта дизза жоп луш бац. Цунца дувзаденна КПСС обкома бюрос КПСС Веденски райком декхарийла яьй комсомола деш дола партийни кулгал дIахо тоадарах бола КПСС ЦК соцам кхоачашбелга Iалашдеш дола тIулакхаш кхы тIа а чакхдаха.

КПСС обкома бюрос анализ яьй республика производственни гIулакхашкеи общественни вахареи партен къахьегамен ветераний лоархIам лакхбара хьакъехьа 1983 шера 14 октябре КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пленумо баь соцам кхоачашбара лелама. ТIайийцача соцам тIа белгалдоаккх, производственнии общественнии вахара ерригача сферашка партен къахьегамен ветераний лоархIам лакхбара тIаберзабаь никъ парте городскойи районнии комитеташа, республика советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органаша леррагIа чакхбоахаш хилар. Республикерча дуккха а дукхагIа болча ветеранаша хьинаре дакъа лоац экономическии духовнии вахара ерригача сферашка.

Партийни, советски, боахама органий кулгалхой вIашагIкхетар хиннад царца парте горкомашка, райкомашка, хIаьта Грозненски, Сунженски, Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, Ножай-Юртовски санна йолча районашка цу тайпара вIашагIкхетараш каст-каста хул. ВIашагIкхетарашка лаьрххIе дувц районашта хьалхашка латта саготагIа дола декхараш дешаши.

КПСС обкома бюрос КПСС горкомашта, райкомашта, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта, советскии боахамеи кулгалхошта тIадожадаьд производственнии общественнии гIулакхий ерригача сферашка, эггара хьалха, хьатIакхувча ноахала кхетам балара гIулакха, ветераний лоархIам лакхбарах лаьца КПСС ЦК-аси парте обкома пленумои даь соцамаш кхоачашдара кхы тIа а гIулакхаш чакхдоахилга.

КПСС обкома бюрос дийцад г. Грозне бахача, чуIеча моттигий хьалаш тоаде а квартираш яла а езаш болча гражданий учет кегаяра фактех дола дош.

КПСС горкомашта, райкомашта, халкъа депутатий Советий горрайисполкомашта, НГIАССР облсовпрофа тIадожадаьд нийсдалийта кхоачамбоацараш дIадоахилга а чуIеча моттигий учет лелаечеи уж екъачеи ца доагIар леладаьча наха бехк белга а, чуIеча моттигий хьалаш тоаде дезараш учете оттабечеи квартираш екъачеи хана жилищни законодательствои правилаши лоарзагIа ца яхийтара лоаттабу тIахьожам чIоагIбелга.

МОСКВИЧАША ДIАДОЛАДАЬР ХЬАЛЛАЬЦАД

Селхан, 22-ча апреле, «Красный молот» заводе хилар коллективе къахьегаш болча тIема ветераний собрани. Из хьайийллар ветераний совета председатела В. Лобанова. Цо дийцар Сийлахь - йоккхача Коталон 40 шу дизара сийленца накъабахара завода ветеранаца дечох.

Шоай собране цар хьаллаьцар 4-ча мае тIем тIа боабаьрий сийна, шоай вахар дIа а денна тахан вайна маьршача сигаленна кIал къахьеген дахен бокъо яьккхарий сийна цхьаькха а воай денхар дIададар духьа субботнике арадовла, аьнна москвичаша кхайкадаь патриотически гIулакх.

Субботнике даьккха дерригa а ахча советски Машара фонде дIачулургда.

ЛЕНИНА ИДЕЯЙИ ГIУЛАКХЕИ ИСТОРИЧЕСКИ БАКЪДАР

(Инстедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

БIарчча хьанийцача толаме кхоачашъеш я бахача наха лаьрхIа гIишлош хьалъяра йоккха программа, дIахьалхашкахьа ухаш да школьни реформа чакхйоаккхилга. ДукхагIа хьалъю дошкольни берий учрежденеш. ДукхагIа теркам тIаухийт хала а кулг-кара а ду балхаш кIезиг-дара, кхерамзлен хIанзара техника юкъейоалаяра, юкъарчал доаццаш предприятешкарча наха деча гIулакхий комплекс шеръяра.

Ма дарра аьлча, новкъостий, советски сага вахара а къахьегама а хьалаш тоадара кIезига даь дац, хIанз деш а да. Цунца цхьана ца хьоахаеш йита йиш яц хьа а Iайна къоастаярга хьежаш йола проблемех. ХIаьта уж проблемаш, ховш ма хиллара, кIезига а яц. Дувцар да хIанзара дика товараш тоъаш ца хиларах, мах беча, общественни питане, жилищно-коммунальни боахаме, транспорте, культурно-просветительни а медицински учрежденей а балха тIа долча кхоачамбоацарех. Из деррига а наьха хьал-таро лакхъяра Iаткъа а ца Iеш, Iаткъ къахьегамхой уйлашта, цар общественни хьинар айдара, цунга хьежжа болх барах тIеххьара хьахулачоа.

Парте чIоагIа хьадех къахьегамхой хьашташ кхоачашдара халданза тIахьожам доаттабелга, цигача ерригача централни а моттигерча а органаша, боахама а общественни а организацеша хьинаре дакъа лоацилга. Халкъа эша товараш а услугаш а дукхагIа хилийтара 1986 — 2000 шерашка лаьрхIа тIанийцача комплексни программах, медицински учрежденей материально-технически база, цун болх тоабара, моттигера промышленность дегIакхувлара, кхыйола решенеш кхоачашъяра хьакъехьа хIанз кийчъеш йолча йоккхача мероприятега цу гIулакха дикка аьттув балийтар догдоах вай.

Цунца цхьана белгалдаккха дезаш кхыдар а да. КIезига моттигаш яц социально-бытовой сфере йола проблемаш укхаза болх беча наьха бехках хьахулаш а. Из мишта хул, халахете а, дукханешта хов. Партийни организацеш, советски органаш декхарийла я балха дикал, гIулакх дара культура тоаелга укх сфере болх беш мел волчунгара цIенхаштта хьадеха, шоай гIуланха лелараш, кулга цIена боацараш мукъабалийта беза.

Цу сферай лоархIам тIатIа лакхлу, вай общества вахара кхыча доакъошца санна цIенхаштта хила деза цунцара а гIулакх, вIаштIехьдаккха деза положене дай укхаза болх беш бола нах а боацаш, гIулакх эшаш тIабаьхкараш хулилга. Из къахьегамхоша могадеш а хьаллоацаш а да.

Халкъа материальни хьалаш тоаделга КПСС-а цIаккха а къестадаьдац, хIаьта къеста а дац, сага фактора лоархIамах — личность идейно а нравственни а дегIаккувларах, массай сакхетам лакхбарах.

Из сакхетам шерра, ленински хьисапагIа кхетабича — коммунистически идейноста, лакхача организованностан дисциплинаи, граждански декхар, къахьегамеи политически хьинар дегIаснача уйланца кхетадара чIоагIа сийлахь хиларах тарра.

Миллионаш болча советски наха юкъарча гIулакха сагота, а болаш, беррига а низ, шоашта ховр дIалу Даймохк тоабара. Цунца гу царна шоай къахьегама, дерригача а шоай вахара керттера гIулакх.

Цу тайпарча патриотически уйла малагIа энерги хьанхолл хьагойт кастта вай шовзткъеитт шу дизар дездергдолча стахановски болама историе, тIом чакхбаьнначул тIехьарча пятилеткай ударникий башхача гIулакхаша, дерригача халкъа социалистически яхьо, вай деной дукхача кердачо. Цох цIаьхка а вай тешадир 160 миллион вай мехкахо ленински коммунистически субботнике араваларо, хьинарерча шоашта аьттон боацача къахьегамца хьагойтар Сийлахь - йоккхача почина дика традицеш тешшаме дIахохьораш болга.

Цунца цхьана, новкъостий, вай гаьна да наьха къахьегамцара безам а кхетам а хьахинна баларца дувзаденна деррига дешаш дизза къоастадаь даьннад аьнна хетара. Ленина хьалхадаьхад. «сага материал» социалистическии коммунистическии эргаяккхара процесс хиланза яргйсацаш чоалханен йIаьхен хургхилар, къаьнача оамалех юхсдисараш чехка дIадаха йиш ца хилар. Цо хьийхад наьха ерригача группай, общества ерригача слояй кхетам болча хьала реалистически, мах бе, алхха цун хьалхле лелаеча даькъа баь ца Iеш.

Цу позицешкара бIарга ца го йиш яц, масала, къахьегамца кхетам бола уйла хиларца хIанзарчоа хIара болхло белгалвоалаш ца хилар. Массар а кхетадаьдац чоалхане доаца а къаьгга дола а бакъдар: обществана таро я сага материальни а духовни а хьашташ дукхагIа кхоачашде, саго ше общества лаьрхIа дукхагIа дIа мел лу. Ленина эгIазлонца яздаьд советски пачхьалкхенна, из яа гIерташ бIарахьежарех, цо ма аллара, «цунна» кIезигагIа, вох бола болх «дIабала» а «пун ара» дукхагIа ахча» хьадаккха а гIертарех. Цу тайпара нах, къайла сенна хьоргда из, тахан а болаш ба.

Иждивенчески уйлаш дIаяхаро дIадех къахьегама боарамга хьежжа потребленебоарам а хила безилга кIоарга кхетадар. Цу тайпара, цаI вокханга хьежжа хилар, хIаранена гуш хургда хIама дIаюха декъара отношенеш тIатеIIа эргаяьха тоаярга, хьалххле лелаери мекъавари, шийна тIадиллар дика кхоачашдуи из кулг тесса леладуи саг цхьан мугIаре увттавеш йола уравниловка оалаш яр дIаяккхарга хьежжа. Укхаза лар юта средство хиннай къахьегам вIаштIехьбаккхара хозрасчетни бригадин формаех, «хIаранена — къахьегамга хьежжа» яха социалистически принцип кхоачашъеча лоаттабеча тIахьожамах доккхагIдола дакъа къахьегамхой шоашта хьатIаоца таро хиларах. БригадагIнка дукха чIоагIагIа хозаш я балха сийлен балха эхьеи оаз, къаьсттача саген общественнии хьашташ шоайла дикагIа бувзамаш долаш хул. Цу тайпара формаш кхы а чIоагIагIа хьаллаца еза.

Социальни нийсхонах йолча вай уйлашта, советски общества вахара ерригача укладачIоагIа духьала да кхааш ийдар, базар яр, общественни рузкъа лечкъадар, мелкобуржуазни рецидиваш, собственнически психологи санна дола нийрча хIамаш. Уж хIамаш хьадераша наьха кхетам телхабу, закона низах шекбоах, хIама бе-башха ца хетар хьахкхолл. Вай ца лаьрхIача даргдац къаьстта а ира идеологически къовсам болча хьалашка моастагIий пропаганда, уж хIамаш тIакIалтIа а доахаш советски вахар бIехде, вай строя къахьегама хьисапа хийра йола социальни а моральни а маьхаленаш кайохка гIертилга.

Парте инициативах социалистически вахара хьисапа духьаларча гIулакхашца лоаттабу къовсам боаржабар дизза хьаллаьцад халкъо. Вай дIахо а дIахьоргба из тIатеIIая юха ца доалаши. Парти, пачхьалкхе кхача гIерт правоохранительни органаша шоай болх цIенхаштта тоабарга. Къахьегама боарамаи потребление боарамаи регулировани еча финансови, юридически, кхыча средствай эффективность чIоагIа лакхье еза ишта, къа а ца хьегаш хьатIадоагIача рузкъа деррига наькъаш дIакъовлар духьа. ХIаьта укхаза цхьаккха дича а хьаданза даргдац общества чотагIа, къахьегама наьха чотагIа бIаьхий хила ловшбарех коллективашка догхоардоргдола, уж гоама хургбола хьал. Нийса дий из? Нийса да! Долче, хьаде дезаш а да.

Дика ховш да, новкъостий: моллагIча гIулакхацара аьттув сакхетамерча дисциплинаген болхлой организованностаген хьежжа хулга. Вайна массанена бIаргадайра из, парте дисциплиней порядоки чIоагIъяра тIадахийтача низаша, тхьовра белгал ма лаккхара, лоаццача хана дикка зелуш йола лар йитача. Дисциплина, организованность, порядок бахьан лоаттабу къовсам — КПСС ЦК мартовски Пленума а къаьстта белгалдаькхар из — дуккха хаьзаш, парте а пачхьалкхенна а балха массалара лостам.

ТIаккха цунцара уйла а хила еза цхьаккха тайпа кампанейщина хьисапаш юкъе ца нийсдолийташ. ХIаьта, шеко йоацаш, из тIанйеча йIаьхача, долаш долчоа кIезига Iоткъам беча резолюцешка кхоачаде йиш яц. Наха кIордаду даьсса хабараш, уж хьеж корта болча решенешка, хьаьддача гIулакхашка.

Кхетадеш да, парте дукхагIа а массе оагIорахьара а кулгалдеча кадрашкара доагIар хьадехилга. «...Нагахьа санна болхлойи ахархойн дисциплинага вай бакъахьара Iомабой, — яьхад Ленина, — вай дIадоладала декхарийлз да воашкара».

Коммунисташга хетачох, кулгалдара бокъо болхло компетентни политически дегIавена хиларца белгалдаьнна Iац, цул совгIа цун правственни оамалашца а белгалдоал. Вай хана уж оамалаш кхы а чIоагIагIа лоархIам болаш я. Кулгалхочо шийгара гойтача масала, цун моральни юхь-сибата лоархIам боккха ба. Нагахьа санна из саг ше каранйча гIулакх тешшаме деш, правственно цIена, нахацара гIулакхаш дог-цIена леладеш хуле, цу саго дукхагIа долча даькъе, дика толамаш доах. ХIаьта нагахьа санна предприятена е учрежденена керте аьнвар аьнначa доаца, трибуна тIара доккхий къамаьлаш а деш, ший гIулакхаш обывателa е чинуша дараш санна а долаш, цу тIа а шийгарча гIулакхах харцахьа, эца ца боаггIача тайпара пайда ийбеш а хуле, цун сий хургдац. ХIаьта из эггара вогIча тайпара коллектива балха Iаткъ. Цу тайпарча балхахоех къеста деза, ма хулла сихагIа а къесташ, цкъаза из хIама дечча тайпара, цхьан гIанда тIара уж шоллагIча гIанда тIа а ца хувшабеш. Вай парте йолаш я болх бовзача, идейно - политически боарам лакха болча, ала хIама доацача наьха Iалаьмате йоккха резерв. Уж нах духхьал лаха ха мара дезац, уж балхаш тIа хьежабе кхера дезац, майрра балхаш тIа лакхбе беза кагирхой. Духхьал из декхар да КПСС хIанзарча ханарча кадрови политика къестадер.

Общественни прогресса а керда саг кхевара а йола низ бола рычаг лийрхIай Ленина халкъа политически хьинарах. Хьаьнза яргйоацаш лийрхIай цо, цун дешашца аьлча, «берригача къахьегамхой пачхьалкхенна доал дареи пачхьалкхен порядок хьаярей гIулакха атте тIатовжа таро хулийтаргйола» халкъа Iаьдала формаш. Уж формаш йоахкаш я тахан хано техкача, ше эффективни хилар хьагойтача, халкъа социалистически самоуправлени кхы а йиззагIа хиларгахьа даим дегIаухача вай общества политически системах.

Парте ма могга хьаллоац цу тайпара дегIаахар. Чакхдаьхад халкъа депутатий Советий, профсоюзий, творческа союзий, шоай лоIамерча общественни лоархIам лакхбара, комсомола, халкъа тIахьожама хьинар айдара тIадерзадаь дола доккхий гIулакхаш. Царна юкъе да къахьегама коллективаех дола Закон а. Кхыча дешашца аьлча, халкъа лоIам хьагойтара йола формаши каналаши кIезига дац вай обществе. Цар шерра никъ хьабелл къахьегамхой социальни творчествана. Цхьабакъда, царех пайда ийбе беза дикагIа, эффективнегIа.

Фуд цкъаза цунна новкъа хулаш дар? Хетаргахьа, эггара чIоагIагIа — консерватизм, юкъ-юкъера кулгалхой Ленина сов нийса а оалаш «командовани елга мерздалар» оалаш хиннача, деррига гIулакхаш къайлагIа, нахаца дагабоалаш доацаш леладеча доалдара бюрократически методашка бовлар. Парте тIагIерта кертагIдоах: демократи эргаяьккха товар, доалдеча советски наха юкъе дакъа лацара ерригача формаех нийсен биззан пайда ийбар эггара лоархIамегIара декхар хилар. Из вайна Ленина тIадилла хIама да, хIаьта из кхоачаш а дерга.

Из къоастадара йола лоархIаме средство я, белгала аьлча, деррига гуччахьа леладар, управлене органаша, общественни организацеша беча балхах, белгалдеча а къестадеча а дешаех бахача наха шерра информаци яр. «Гласность йоацаш хилча, — белгалдаьхад Ленина, — белам мара хIама хургдацар демократех дувцарах...». Парте динза даргдоацаш хIама лерхI тIеххьарча шера практикана юкъе даха кердадар, динадар чIоагIдари дегIадсаладари.

Деррига гуччахьа леладара бе боаггIаш бола мах ца бар, нахаца къайле йоацаш къамаьлаш ца де гIертар парте ма яххара принципиально во лархIа деза. Деррига гуччахьа леладар из бокъонца дола обществана хетараш да. МоллагIча балхахочун, пачхьалкхен управлене моллагIча органо беча балха нахах лоаттабеча тIахьожама хиланза яргйоаца форма я из. ХIаьта тIеххьара а, деррига гуччахьа леладеш ца хилча объективни йола критикен самокритикен хила йиш яц. Деррига гуччахьа леладара дош из да, бокъонца лаьрхIача, парте, дерригача халкъа пачхьалкхен органий нахацарча бувзамий чIоагIалах дола дош. ХIаьта вай декхар — уж бувзамаш цахаддаш чIоагIдар а да.

Накъостий! Вай революце даь да, яьхад Ленина, «дизза къестадаь а, цхьа цхьаккха дича а цунах дIакъоастаде йиш йоацаш дола хIама санна, капитализмагара хьатехача дерригдунен историческ гола исторена юкъсдаха а» гIулакхаш, декхараш. Яккха бокъо а йолаш царна юкъе цIи йоакхх вай къаман деша — адамий бытия дешаех эггара халагIдарех, эггара ирагIдарех цхьанне. Яхача замангара вайга хьакхаьчача кепе а долаш из къоастадар — къамех болча ленински хьехама бокъонца йола котало. Из общественни отношеней эггара чоалханегIарча сфере социальни нийсхо чIоагIъяр.

ЦаI йола дуккхача къамий пачхьалкхе хьаяр, мехкара деррига кагий а доккхий а къамаш, зиза теха беш санна, хоздалари вIаши гаргадахари, вай мировоззрене къоастам беш йола белгалон къамашта юкъерча общене нормеи хинна дIаэттача интернационализма овла чIоагIбалар, наьха керда социальни исторически общность хьахилар — уж ленински къаман политика гуш дола толамаш!

Белгтала Ленина дагаьйлар санна йола союз я советски халкъашта юкъе хьахинар — шоай лоIаме хьахинна, бокъонаш цхьатарра йола, эггара айхагIа йола союз. ХIаьта хIамма а тIехдаьккха хургдац аьлча: цун сан доги из сийлахь - доккха эрсий къам да. Эрсий халкъ хила а хиннад хIанз долаш а да керда общество хьалъеча, ленински идеалаш чIоагIъяра лоаттабеча къовсаме ше ца кходара масал. Цун революционни энтузиазмах, шийна гIойле ца лехаш цо даьча гIонах хилар мехкарча дерригача халкъий чIоагIа сихача, массе сагIорахьарча прогресса вIийле. Из хьамсара хеташ, кIоаргга сий деш, баркал оалаш ба дерригача къамех бола советски нах.

Советски Союза къамаши народносташи вIаши гаргаозара Iалаьмате боккха низ а, халкъаш вIаши дувзара средство а хинна эрсий мотт дIаэтта дукха ха я. Кхыдолча метташта когаметта увтта а дIадаха а ца гIерташ цо уж дIаьхий даьд, вай мехкарча халкъашта хьадийллад шерра, дерригача дунен доазонаш. Цунга гIолла итташ долча нъамий миллионаш а миллионаш а болча наьха йиш хиннай адамлен юкъарча культурах кхета, хIаьта шоай ший тайпара дола дакъа цунна юкъехкухь.

Ленински васкеташта тешаме йолча КПСС-о болх бу къахьегамхой интернационалистски сакхетам хьабеш, миччча тайпара яле а национализм, ший къам тIех лархIара явленеш ловргIоаца хьалаш хьаду. Вежарашха долча халкъий доттагIал кIаьд ца луш чIоагIдар, цунна новкъарле ер дIадаккхар, къамашта юкъе дIа-юха гIулакхаш леладара культура лакхъяр хувцалургбоаца цу тайпара никъ ба вай парте лувцар. КПСС цу тIара цIаккха яьнна а яц е яргйолаш а яц.

Новкъостий! Мохк социально-экономически дегIакхувлара чоалхане декхараш шийна хьалхашка увттадеча вай парте хьалхле лелаю ленински указанеца: «Дерригача общественни вахаре санна, политике а дIахьалхашкахьа ца ахар — из юхатIехьашкахьа кхоссаргхилар».

Ший деррига гIулакхаш КПСС-о мишта вIаштIехьдоах аьлча, уж вIаштIехьдоах лорзагI а ца доалийташ даим халкъацара барт-цхьогIо чIоагIъеш, нах цун политика йовзаши хьаллоацаши хулга Iалашдарца. Из кхетаде доагIа цо эггара доккхагIа дола дIадехараш эггара хьалха ше шийна хьалхашка, ший кулгалду лоархIам практике чакх мишта боах хьожаш увттадеш хиларца. Цунна йоахко ярца белгтала да хIанз Центральни Комитето, цун Политбюрос чакхдоаха деррига гIулакхаш.

ХIанзарча хьалашка парте лерхIаш дола керттердар — из организаторски идеологически балха боарам айбелга, цун эффективность лакхъелга, партийни комитетех политически кулгалду бокъонца йола органаш елга. КПСС. Советски пачхьалкхен директиваш нийса чакхйоахий, оттаяь планаш мишта кхоачашъю, халкъа юкъара хьашташ мишта лораду хьожаш лоаттабу тIахьожам чIоагIбе беза. Юкъара декхараш кхоачашдара цхьана тIадерзадаь низаш дохадеш дола ведомственни, местничества гIулакхаш уж мичча тайпара гучалувлаш дале а чIоагIа юхатоханза даргдац.

ХIанз гIулакх сиха дIахьалхашкахьа кхувлар духьа ленински хьисапе къовсам лоаттабе беза даьссача хабарашца, цо «шарлатански» лоархIаш хиннача «тоалуш доагIа», «хIанз дош лу» яхаш санна долча къамаьлашца. «...Вайна эшар хоза дешаш а доацаш, гIулакх да», — яхаш кIаьд ца луш белгалдоахаш хиннад Ленина. ХIаьта вай дерригаш, ЦК мартовски Пленумо из дIадехаш ма хиллара, чIоагIагIа цхьан правилаца хьалхле лелае езаш да: дергдоацар дергда а ца яхаш, моллагIа гIулакх ханнахьа, дика, эша лард Iалашъеш, ма хулла дукхагIа инициатива гойташ кхоачашделга.

ЛоархIаме да, тахан хIара коммунист тIадиллача гIулакхацара, парте хьалхашка оттаяь планаш бахьан Iалаьмате боккха бехктокхам болаши из хьалхарча моттиге увттабеши хилар. Из бехктокхам нийса кхетабеш а ший зама йовзаш а хила веза. Геттара бакъахьа хургда цу хьакъехьа Владимир Ильича яьхар дагадохийте «Денале гIулакхаш чакхдахар духьа — уж военни а, боахама а, организацконни а дале а — дукхагIча хана эшаш бзраш гIулакха тIа боагаш бола нах ба, хIана аьлча, чIоагIа боагаш оамал йолаш уж ца хуле тIагIертта цар гIулакх дIахьоргдоацандаь...» ХIаьта парти тешаш я хIара коммунистах юкъара декхар бахьан беррига ший низ, доагаш дола дог дIадала кийча вола бIубенна бIухо хургхиларах.

Ленински парте сий цо чакхйоахача политиках, цо беча Iалаьмате боккхача балхах лаьтта Iац. Цул кIезигагIа лоархIам болаш дац халкъо Ильича цIераца, цун правственни сурт-сибатаца, цун балха стилаца дийза сий деш мел хиннар шийна чуладийца карагIдоалаш йолча КПСС-а моральни низах доагIаш дар а.

Болхлой класса гIулакха боарам боацаш тешаме хилар, шийна аьттув лехаш ца хилар, кура-сонта ца хилар, моттийта доацаш къахьегамхо бокъонца везаш хилар, цун сакхетамахи эхь-эздел лахи кIоаргга тешаш хилар — шийгара хьокхам а телаш уж васкеташ да Ленина коммунисташта тIехьален дитараш. Ленински моральни принципаш, большевистски этика тIагIертта кхоачашъеш хилар — из КПСС-о шийна гонахьа къахьегама халкъ кхы а чIоагIагIа кхотадергхиларах, деррига декхараш толаме кхоачашдергхиларах. Коммунистически парти — вай заман хьаькъал, сий, эхь-эздел! — аьнна шийх Ленина еппача характеристикага хьежжа хургхиларах бола тешам.

мукъален боламе карагIдаьнараш — ленински идеяшта материализаци еш хилара цецвоаккхаш дола цхьаькха цхьа тешал. Колониальнии ахколониальнии Iазапах мукъадаьннача Азе, Африка, Латински Америка бIаь совгIа йолча пачхьалкхено тIа-тIа хьинарегIа дакъа лоац, ленински дешашца оалаш хилча «дунен кхелаш къестаеча». Цар империализмана духьалара потенциал алсамъювлаш я. Царех дуккхаяраш, Ленина из хьалхе гуш хиннача тайпара «дерригдунен юкъарча революционни болама» юкъелхай. Цу мехкашка социально эргаювлара процессаш яржаш латт. Цар халкъаш, империализмацеи царна тIехьа латтарашцеи атта боаца къовсам а лоаттабеш, прогрессага бодача накъагIа тIагIертта дIахьалхашкахьа ух.

Советски Союзо хьаллоац Iазапах мукъаьяьнача пачхьалкхений нийсхон гIулакх, царца массе оагIорахьара дIа-юха леладу гIулакхаш дегIаккувл. Из Афганистане, е Ливане, е Африка Къулбехьене дале а, царех юкъарчал доаццаш империалистически агресси юхаетташ бараш вай хьаллувцаш долга къаьстта белгалданкха доагIа. Кхераме хьал эттад Центральни Америке Никарагуана США администраце хадданза кхерам тIатувсаш хиларца. СССР чIоагIа духьала я цу мехка агресси еши чурча гIулакхашта юкъегIерташи чакхйоахача политикана, ший паргIато, кортмукъале бахьан, революцена карагIдаьннар лорадар духьа никарагуански халкъо цхьаккха хIама ца кходеш бIубенна лоаттабу къовсам бизза хьаллоац.

Азе, Африке, Латинске Америке хула довнаш политически хьисапе къоастадара, цига империализма хьалгIеттадеш дола тIемен низий кхуврчаш дIадахара гIо дар — из ба тахан лаьттан тIа машар хилийтара къовсам лоаттабара, халкъашта юкъера гIулакхаш дикагIен нийсхо йолаш хилийтара эшаши лоархIамен бола лостам. Кортамукъале яьккхача мехкашта, блокех дIа ца кхетара болча боламе лоаттабеча цу къовсаме вай массаза а хургда гIончийн доттагIийн.

ХIанзарча заман юкъмоттиге латташ я Дунен халкъашта юкъера болхлой класс, Ленина баьча къоастамах, «коталонга айлуш йода» класс. Кхоачамболаш да, ер бIаьшере дIадоладелча денз из дукха хIама ца эшшаш иттаза дукхагIа хиннай аьлча, хIанз 700 миллиона гаргакхоачаш а латташ я. ХIанз 95 мехка йолаш я Коммунистически партеш, хIаьта цар членаш 80 миллионал тIехбаьннаб. Дунен кхоалагIа дакъа дIалоацача пачхьалкхенашка уж партеш кулгалдеш я. Коммунистий исторически гIулакхий гомаш шерденнад: тахан из я цивилизаци лораяра, сага бокъо эггара хьалха — вахара бокъо хилийтара бехктокхаме яр. Къахьегамхой, шоай мехкашкарча халкъий хьашташ эггара чIоагIагIа хьалоацаш бараш коммунисташ ба, демократи, социализм бахьан лоаттабеча къовсаме хьалха а латташ.

Болхлой боламе ленински идеиш кхоачашъеш хинна из никъ шаьра хиннабац, хIанз а бац из шаьра. Пролетариато а цун партеша а ловш ба чIоагIача, опытни волча классови моастагIчо беш бола низ, укх е вокх мехка хувцалуча обстановкаца е специфика дувзаденна деча хаттарашта чоалханерча хьалашка дала жоп леха дезаш хул. Массане а е массаза а цхьан боараме вIаштIехьдоалаш дац из. Шоай кхолламга дилладача творчески йола ленински принципаш, Iалаьмате боккха вахара. низ болаш я. Царна тешаме хилар бахьан долаш ленинизма универсальнии эпохальнии лоархIам чIоагI а беш, дIахьалхашкахьа ухача нийслу издержкаши халонаши эшае вIаштIехьдоал дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама.

КПСС, дерригIча интернационалистий, марксистий-ленинций парти, дIахо айхха гIулакхаш леладеш хургья вежарашха йолча партешца, ма могга дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи болам кхотабе, хIанзарча заман дерригача революционни низий цхьоагIо а хьинаре дIа-юха деш дола гIулакхаш а де гIерташ.

Нийса а гIалат доацаш а хиннай империализма исторически кхела хьакъехьа йола ленински прогноз. Коталонаш йоахача социалистически къаман - кортамукъален революцеша дуккхаза а готъяьй лакха доалдара йола цун зона. Таханара монополистически капитализма хьал. из, лоаца аьлча, юкъара кризис кIоаргъялар да. Массанахьа а къахьегамхошта социальни даькъе карагIдаьннараш дIатедаш латт, улица тIа болх ца луш аракхувсаш ба керда миллионаш, хIаьта хIанз итташ миллионаш нах. ДегIаухача мехкашкарча халкъашта къахетам боацаш эксплуатаци еш я.

Ленина белгала ма даххара, империализмо кризисера араялара лех шийна бовхара бола конкуренташ, тоIаде гIерт прогрессен демократеи низаш. Дунен халкъашта, юкъерча арене агрессивни гIозараша, хьалхарча даькъе ОША-с, массе а долча лостамагIа кхохкам, ирбара дола гIулакхаш кхоачашдара тIадерзадаь балхаш ду. Уйла ца еш, хьаьрбаьнна герз хьа а деш, адамле хIалакде гIерт уж. Дунен тIарча цхьан районе е кхыча районе гераашцара тIемаш гIеттаду. Пачхьалкхен терроризма приемаш официальни политика а яь дIаоттаьй. Империалисташта духьалувтт социальни реванш, царна хеталуш да ер кхы цхьаькха а ядерни ракета, космосера цхьаькха тIема платформа, довдоаккхаш цхьаькха акци — тIаккха историе чарх шоашта юхатIехьашкахьа ерзае могаргда.

Могаргдац. Планете йолаш я Советски Союз, социалистически содружества мехкаш, болаш ба цар коллективни низ, йолаш я цар цхьа дог-уйла долаш йола арахьара политически курс — машарен машара тIехьа дахареи ленински курс!

ТIема кхерама духьала увтт хIанз ишта планета массе а йолча миIингашка геттара тайп-тайпара дола общественно - политически низаш. Уж да блокех дIа ца кхийттача мехкий халкъаши кулгалхойи, ишта нейтральни пачхьалкхенаш. Уж ба политически деятелаш, парламентареш, уж ба США чухьара бараш санна, ишта Европерча, Тихий океана бассейнерча тIема блокий цар союзникашта юкъера кулгалдеш долча гIозарий реалистически уйлаш йола викалаш. Из ба дукхача наха дакъа лоацаш бола тIема духьалара, ракеташта духьалара, ядерни тIема духьалара болам.

Из баржаш латт массе а йолча континенташка. Хьалха дIаяхача хана ишта чIоагIа эгIазло кхайкаеш йийца яц агрессе империалистически политика, цIаккха а ишта дукха хиннадац машар бахьан долаш къовсам лоаттаберий мугIараш. Сийлахьвоккхача а империалистически тIема духьала эггара чIоагIагIа къовсам лоаттабаьча а Ленина тIахьехам мишта кхоачаш хулаш латт вайна бIаргашта гуш да: «ишта болча къовсама духьала латташ, — яздаьд цо, — ший вахар а хетаде мегаргда...». Советски Союза, социалистически содружества машара инициативаши предложенеши кIоаргга вIашкайоагIаш я хIанзарча цу эггара бокхагIболча демократически боламо дIадехарашца, дуккхача халкъашта дагалаттарашца.

Дунен халкъашта юкъерча арене вай мел деш дараш — машара а прогресса а политика пайданегIа йола инструмент я. Цунца цхьана советски наха дагадоагIаш да Ленина васкет: машара тIа а кхувш фийлал ма йове. ТIаккха, цо ма аллара, империалистически державаш лоархIаергьяц вай кхерамзленна тIакховда, нагахьа санна ховш хуле, из мо дар де белча, «доха ца деш дусаргдоацилга».

Советски Союз низ кхсачаш и шийна карагIдаьннараш лораде, тIом дага а болаш империализма леладу гийша балхаш юкъагIа даха. КПСС ЦК мартовски Пленуме ма аллара, вай дIахо а хьаллувцаргда вай Даьхен обороноспособность боаггIача боараме хулийталга, вай сийдола Гершанцара Низаш тIема духьала кийчо хулийталга! СССР-о шийла тIех тIема низ а хулийтаргбац, хIаьта ше цунна тIакхувш а яц.

Мел лоархIам болаш да машара а кортамукъален а хьалашка вахар, сага бокъонаш лораяр хIанз советски халкъа къаьстта чIоагIа хоалуш да из, гитлеровски фашизм эшаяь Сийлахь - йоккха Котало яьккха 40 шу дузача деношка, хIана аьлча, цу тIемо Iаламаьте дуккха Iазапи халон тIаоттайр, дуккхачар шоай са дIаделар. ЧIоагIа дега новкъа а долаш уж дагахкоаб вай, хIаьта чIоаггIа хьа а дех: из санна дар кхы хилийта йиш яц! Советски наха дагадоагIаш да фашисташта духьала тIемаца гIулакхаш леладаь итташ халкъаши пачхьалкхенаши, ховш да уж вIаши гIулакхаш леладар бахьан долаш тIом чакхбаьначул тIехьагIарча шерашка машара лард йолла вIаштIехьдаьннaлга, атта доацаш чакхдаьккха машаре 40 шу да из.

Ховш а да, царех урокаш а хинай. Хьалхаръяр сенах латт аьлча, тIема духьала къовсам лоаттабе беза, из болабалалехьа. ШоллагIъяр я хIанз дерригача халкъаша, пачхьалкхенаша цхьана де дезаш дар Iоажал тIаяхьаш вола юкъара моастагIа — деррига дуне ядерни тIемаца дохадара кхерам тIалоттабер вохавар!

Вай тешаш да цхьана, доагIача хьисапе низаш тIадерзадой дикагIча дунен юкъерча хьалага дерза могаргхиларах, вIаши машаре гIулакхаш а леладелга тоадеш йола процесс юхаметтаоттае политически санна экономически даькъе а оттаеш. Цигачара хьадоагIаш да капиталистически пачхьалкхенашца вай мехко леладу гIулакхаш. СССР-а безам ба герз хьаделга соцаде, хIанзалца хьадаьр бокъонца кIезигде, хIаьта гIертац тIа-тIа керда-керда герза системаш хьакхолла, лаьттан тIа дале а е космосе дале а.

Кардинально лоархIаме хет Советски пачхьалкхенна космически аренна милитаризаци ца яйтар, ядерни арсеналаш гIораяр, ракеташ дIаувттаергйоацаш соцаяр. Хувцалуш дац бухсоцаш вай кхача гIертар а — ядерни герз дизза дIадаккхар, хIаьта цунца цхьана — ядерни тIема кхерам а.

Белгтала цо къоастаю Женеве СССР-и США-неи юкъе еш латтача переговорашкара вай позици а. Цига прогресс хилийтара эггара хьалха хила дезар да, шинна а оагIоно тIера ца йоалаш переговораш еш дувца лаьрхIача дешайи де лаьрхIарийн даькъе баь барт, цун деррига доакъош а чулоацаш, кхоачашбар. Хилийта йиш йолаш хIама дац переговорех дIахо а герз сихдаь хьадар хьуладеш йола ширма яр. Хила дезар да нийсхони цхьатарранча кхерамзлени принцип цIенхаштта чакх а йоахаш, хьаькъалагIа йолча компромисса кийча хилар. Советски оагIув из кийчо йолаш я.

Из кийчо гуш я, къоастадаь аьлча, гаьна яхара низ юкъера бола ший ракеташ дIаувттаяра, американски ракеташ цига дIанийсъе йолаяларца дувзаденна Европе де доладаьча кхыча гIулакхашта ше цхьанне моратори еш Советски Союзо боккха гIа баьккха хиларах. Переговорий лелам аттача баккха, вIаши юкъера тешам чIоагIбе гIерташ, СССР предложени яьй, кхы тIехьа а ца доахаш Iоадаьча герзий запасаш кIезигьяра хьакъехьара соглашени оттае доладалара, космоса дола герз хьадаран лаьттара ядерни герз совдаккхараи деш дола деррига балхаш соцаде аьнна. Вай пачхьалкхено хьаллоац Хиросимана атомни бомбардировка яь 40 шу дузача 1985 шера 6 августа денз ядерни герза деча деррига тохкамашта моратори оттаярах йола предложени, из кийча я ядерни герза тохкамаш делга дизза дехкара йола переговораш ха а ди а доацаш юхайолае. США фу де лерхIаш я ховргда вайна, цар гIулакхашка хьежача.

«Советско - американски отношенеш тоаяра, деррига дунен халкъашта юкъера хьал тоадара эша таронаш йолаш я, — аьнна кертагIдаьккхар новкъоста Горбачева М. С. — Уж таронаш пайда ца эцаш йита йиш яц. Уж хьаьддача политика, практически решеней оагIорахьа лостае еза».

Вай мохк шеко а йоацаш, ерригача пачхьалкхенашца политически диалог яра а цхьана гIулакхаш леладара а, хIаьта ишта разрядка юхайолаяра а тIехьа ба.

Цу тайпара йола курс чакхъяьхай вай хьалха а тIера ца довлаш дIахо а хьоргья. КПСС, Советски пачхьалкхен ленински арахьара политика йизза хьаллоац вай халкъо, Iалаьмате чIоагIа лоархIаш я дерригача дунен тIа!

* * *

Деза новкъостий! Ленина революционни байракха кIал боккха никъ баьб вай социалистически Даьхено. Вай де бокъо а йолаш доккхал ду воай хIама хьадеча, творчески къахьегамах. Царех лерхI вай воайх ленинцаш ала йиш йолаш вай хилара дола эггара доккхагIа дола тешал.

«ДIахьалхашкахьа даха деза, — яьхад Владимир Ильича Ленина. — Энергеца, хьинарца, лоIама цхьоагIонца довла деза кхы лакхагIа...» Из лоIам къаьстта хоалуш ба тахан, коммунисташ, беррига советски нах вай общества вахаре хулаш йолча эггара лоархIамегIача событена — КПСС XXVII съезда — хьинаре кийчо еш болча хана. Ленина Iилма бе доалла, Ленина парте кулгалдеш дола советски халкъ бIубенна дIахьалхашкахьа дода, кердача, кхы а лакхагIча толамашка буг ший мохк, Ленина ший вахар дIаденна йола коммунизм котйоала ха гарга а увзаш.

Даькъала хийла Ленинизм — къахьегама сага сийлахь-йоккха байракх!

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — керда дуне хьадерий ленински авангард!

Сийле хийла советски халкъа — халкъа-турпала, халкъа-хIама хьадечунна!

* * *

Докладага чIоагIа тернам тIабахийта ла а дийтIар, хIаьта дIаьхдаь тIоараш детташ из юкъагIа а яьхар.

Торжественни заседане дакъа лаьцараша ура а латташ, дегаш айденна болаш яьккхар «Интернационал».

Цул тIехьагIа хилар цIейна хетадаь доккха концерт.

(ТАСС).

ЛЕНИНИЗМ—МАШАРА А АДАМЛЕН ПРОГРЕССА А ТIЕХЬАРЧА КЪОВСАМЕ

Новкъостий! Ленин ваьхача хана цунна гуш хиннача гIа диллача овлангара денз хувцаденнад дунен социально-политически хьисап. ХIаьта Ленина хеташ хиннача тайпара а хувцаденнад. Цо кхайкаяь идеяш революционни низий кхолламашка яхаш я, царна гIулакхаш леладара тешшаме лостамаш луш а, хIанз телаш а я.

Царех хьалхара бола лостам — из машара идеал. Октябро котало яккхарца из духхьашха пачхьалкхен политикана юкъеяха дIаэттай. ДIаболабелар социализма тIемагара машарга дахар духьа кIаьд ца луш лоаттабу къовсам. Цох хила доагIар адамлен вахаре хургдолча сийлахь-доккхача хIамаех цаI, Ленина яздаь ма хиллара, «Боарам боацаш дола — доккхала а доацаш аьлча: деррига дунен-кортмукъален лоархIам бола хIама». Цу къовсаме Советски Iаьдало ког-гIортила еш хиннай вIаши духьала латта шиъ общественни системаш машаре цхьана яхара, ловш йолча ерригача пачхьалкхенашца дIа-юха гIулакх леладара Ленина оттаьча принципех. КПСС-о, Советски пачхьалкхено дунен халкъашта юкъерча арене лувца никъ хинна а хиннаб, болаш а ба ленински. Из — машареи прогрессен никъ.

Росс социалистически строй оттаяро деррдунен истори цIаккха ца хиннача тайпара сихдир, Ленина ма аллара, из «боарам боацаш сихделар». Цунна цо чубоссабаь низ лаьгIлуш бац. Империализма, лоал доаттадеча классаша аькхо санна духьале еш яле а, моллагIа халонаш хьалхашка увтте а, ханна дола эшамаш хулаш а цкъаза юхадовла дезаш а нийслой а революционни процесс дегIаухаш, дIахьалхашкахьа ухаш я.

ХIанз реальни социализм, болхлой классо доал бе делла пачхьалкхенаш — из адамлен кхелашта белгталара воздействи еш йола дунен система. Ше толаш хилар цо герзаца а ца чIоагIдеш, общественни дегIаахара ерригача оагIонашта масал гойтарца чIоагIдеш да.

Социалистически содружества халкъаша «цхьана низаш тIаахийтарца керда социалистически здани хьае» яха ленински дагалаьттар толаме кхоачашду. Дунен халкъашта юкъерча арене массе оагIонаш чулоацаш цар лоаттаду бувзамаш, царна координаци елга айхагIа хулаш латт, вежарашха долча мехкех хIарабар дегIа а кхувлаш, социалистически экономически интеграци кIоарглуш йоагIа. ВIаши барта а долаш, уж духьала латт империализма беча Iоткъама, содружества суверенни йолча пачхьалкхений гIулакхашта из юкъе ца гIертийтара. Из — мировоззрении декхараши цаIаш дола, социалистически интернационализма принципашта тешаме йола союз. Вай халкъашта кхерамзлени машарера къахьегами хулга Iалашдара 30 шера тешшаме чIоагIале хинна латт Варшавски Договор. ТIа-тIа чIоагIлуш йоагIа цар империализмана духьалара потенциал. Царех дуккха дараш, Ленина из хьалхе гуш хинна ма хиллара, «дерригдунен революционни юкъарча лелама» юкъеэзад.

Вай сийлахь-йоккхача содружествана юкъедоагIача мехкаша массе оагIонаш чулоацаш вIаши цхьана леладу гIулакхаш чIоагIдарахи эргадоахаш тоадарахи лерхI Советски Союзо ше доазол арахьа леладеча политика керттера лостам. Цу хьакъехьа йоккха событи хилар карарча шера Москве 13 марта Варшавски Договора доакъошхой-пачхьалкхений лакхерча боарамерча вIашагIкхетарах. Вай парте де мел эшар ду дунен халкъашта юкъе гIулакхаш дIа-юха лоаттадеча социализма лоархIам айбар духьа. Нагахьа санна уйлаш вIашагIкхете СССР Китайски Халкъа Республикацара гIулакхаш цIенхаштта тоаде гIерташ я.

Хьалха доалла кIаллаьттача халкъашта къамаи-корт-

ХЬУВКЪАМО ХЬАХЬОКХАРГДА

РЕПОРТАЖ

Ялата дIаювча хьажкIий дика хьувкъам чуэц масс хана Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза кхаш леладераша. Масала, соахка хIара гектара тIара 56,7 центнер яьлар, план 35 центнер йолаш.

Къаьстта дувца доагIа Элькиев Ахьмада кулгалдеча звенох. Цо 67,7 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуийцар дIадахача шера. Цунах а кхоачамбаь Iе дага вац из шийн новкъостащца. Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозера цIи хезача хьажкIаш лелаечо Кодзоев Бахьаудина кулгалду звено яхье а хьехаш, хIара гектара тIара 100 центнер хьажкIаш чуэцара тIехьа къовсам лоаттабе лаьрхIад. Дагалаьцар кхоачашдара низ дIакхоачар деш къахьегаш а ба хIанз.

ЦхьайтталагIчох ах сахьат даьнна ха. Тхо да Серноводскера Орджоникидзевская яхача станице бодача наькъа аьрда оагIорахьа долча Элькиева звенос хьажкIаш дIаювча кхай тIа. БIаь шийтта гектар лаьтта дIалоац цо. Инъ агрегат я укхаза хIанз ялата хьажкIаш дIаювш. Звеньевойца цхьана къахьегаш ба механизатораш: цун воI Ахьъял, Сайсаев Майрудин, Ачханов Салман. Болх индустриальни технологех бу. Хьалхарча шин агрегато гербицидаш товс. Феца дIаувргйоацаш культиваторашца лаьтта тIахьакхе цу сахьате дIакъайлайоах уж. Молхаш товсарал совгIа, йоккхий галаш йоха а еш тIера лаьтта а дIанийсду хьалха йолхача агрегаташа. Цудухьа ца етталуш тайнка йолх тракторашта тIехьайийза сеялкаш. ХьажкIий фу цхьан мугIаратIа нийсса дIаде вIаштIехьдоалийт цу гIулакхо.

— Из болх лерттIа хьабар геттара лоархIаме да, — йоах Ахьмада. — ХIана аьлча, овлашка хийцца фо тIагIоргдолаш макхаш даха дезаргда хьажкIаша ши-кхо лордилг хийцачул тIехьагIа. МугIараш нийсса ца хилча цхьайола баьцовгIаш катъе тарлу из болх чакхбоаккхаш. Цул совгIа хьувкъам цIенагIа а сихагIа а чуэцалу нийсса ӯж ягIаш хилча. ХIаьта коллективни подрядагIа къахьегача тха звенона из гIулакх геттара лоархIаме да.

— МалагIа пайда лу шоана цу хьисапе болх вIаштIехьбаккхаро?

— Кхыча тайпара оахош хьалха болх мишта баьб а хац тхона-м хIанз, ишттa из бе йиш йоллаше а. Бакъдар аьлча, хьадер берригача механизатораша цхьатарра дика дора. Мекъа вар, тхоашца тарлуш воацар юкъевитацар коллектива хьалха а. Цхьабакъда, оахош даьчох тIеххьара тхона доагIаш хиннар — йоккха башхало. Авансах тийнна ахча ца лаьрхIача, соахка юкъера лаьрхIача 2 эзар сом ийцар хIаране тIеххьара, дукха ялат а делар тхона, хIаьта кхо шу хьалха эггара дукхагIа 1—1,5 эзар сом эцар.

— ХьажкIаш дукха дIаювргйий оаша укх шера?

— Ялата лаьрхIа 150 гектар а йолаш, ерригаш 250 гектара тIа. Цул совгIа 50 гектара тIа соя кхееръя.

— ХIанзле мел дIайийнай оаша?

— Кхай тIа тракторашараяха йиш йоацаш лаьтта тIаьда а долаш цхьа ди хьалха мара дIаболабаьбац оаха укхазара болх. Селхан 21 гектар гаргга дIайийра. Цхьабакъда, дунен пролетариата баьчча В. И. Ленин ваь 115 шу дизара хетадаьча Ерригсоюзни субботник чакхдоаккхача дийнахьа 30 гектар дIайийра, норма 20 мара йоацача. Дагалаьцар кхоачашхилар, — йоах Ахьмада. — Вешта еррига хьажкIаш ворхI балха ди мара ца доаллеш дIае соцам баьб звенос, соахка ийс дийнахьа баьбар из болх.

— Кхоачашдулургдий шуга укх шера хьажкIаш кхеяра оашош тIаийца декхараш?

— ХIанзалца оахош зийнар ларде а эцаш, специалисташа ма хьехха дика кийчдир оаха хьажкIаш дIаера хьакъоастадаь лаьтта. Соахка гурахьа толашагIа йолча агротехнически хапашка аьхачул тIехьагIа, Iай хIара гектара тIа 65 тонн органически удобренеш кхоачийташ хьаьндир, тIаккха минеральни удобренеш тайсар. Из болх лерттIа чакхбаккха доккха новкъостал дир тхона колхоза агрономаша хIара кхайна лаьрхIа оттадаьча агротехнически карташа. Царга хьежача хов мича, малагIа, мел удобренеш товса еза. Макхаш даьха толашагIа йолча ханашка дIакъайлар лаьттаца Iайна тIоадал, тешаме чакхдаьхар кхыдола балхаш. ХIаьта хьадаьчун мах хьувкъамо бергба. Из лакха хургхиларах теш. ЦаI из да. ШоллагIдар, алара дош тела Iемавац тха коллективера цхьаккха а. Из керттера дар да аьнна а хет, — жоп делар тIеххьара Элькиев Ахьмада, вела а къажа.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТАШ ТIА: 1. Ленина цIерагIча колхоза хьажкIаш кхееча звено кулгалхо А. Элькиев; 2. Цун кхай тIа хьажкIаш дIаювш йоахка агрегаташ.

Э. ТОЛМАЧОВА суртащ.

АТЕИСТИЧЕСКИ БАЛХА — ХАЬДДА ЧУЛОАЦАМ

МОТТИЙТА ЛЕЛАДИЧА

Ховш ма хиллара, саг хьалхинна дIаотта ха я школе йоаккхар. КхувшйоагIа тIехье коммунистически кхетам болаш, дIаяхача замах тIехьдиса гIулакхаши оамалаши шийца йоацаш хьалкхеяра керттера моттиг я советски школа. «ХьадоагIаш да адамлен вахар, — яздаьд А. В. Луначарске, — даьшкара тIехьенга доалаш, хьалхагIарча эзараш новхалашта карагI мел даьнна дикадар хьаэц керд-кердагIча тIехьенаша, цунца цхьана цар хьаэц къаьна оамалаш, лазараш, порокаш бIехадараш, еррига мIад, цудухьа фильтр оттае еза, дикадар, маьхедар мара чакхдаргдоацаш, алхха школа хила йиш я цу тайпара фильтр».

КхувшбоагIарашта коммунистически кхетам луча керттерча оагIонех цаI я цар атеистически сакхетам чIоагIбелга. Из къаьстта лоархIаме да нонагIо динах тешаш болча дезалашкарча бераша дешача юрташкарча школашта. Укхаза школа тIатеIIа болх бе беза даьшкареи ноаношкареи хьабоагIача дина Iоткъамах дешархой лорабара.

Мишта лелабу дешархошта атеистически кхетам балара болх юрташкарча школашка? Из дош къоастадеш тхо хилар Малгобекски районерча шин школе —, Инаркъерчеи Долакоарчеи.

...Инаркъера юкъера школа. Дика кийчъяь тайп-тайпарча лостамех гойтара агитаци я укхаза. Йоккхий тематически стендаш, фотовитринаш, пенгазеташ, уголокаш, плакаташ, лозунгаш я. Царех дуккха дувца йиш яр. Тхона хьажа ловш хиннар яр атеистически тема. КIезига яц укхаза цу деша хетаяь гойтара агитаци а. Школа цхьан коридора чу пен дIалоацаш хьалтеха йоалл йоккха «Атеиста уголок».

Хьожаргда вай цун чулоацамга. «Iилмеи дин» яхаш да уголока цхьа дакъа. Цхьаккха а корта болаш керда, моттигера бакъдар гойташ хIама дац цу тIа. Дуккхача хана денз массанена ховш дола юкъара къамаьл да. Йоккха моттиг дIалоаце а. чулоацамга диллача даьсса да «ЦIейши обряташи» яха уголока дакъа а. Укхаза дувца доагIар советски вахара хьисапах, цун принципех бахаш а шоашкара дикачун хьокхам гойташ а болча дезалех, советски вахара законаш телхадеши шоай бераштa дина хьехам тела гIерташи Iоткъам лоаттабеча нахах. Цу шаккхе а тайпара нах Инаркъе бац аьлча нийса хургдац. ХIаране цIераш а йоахаш, хьаллаца боагIа социалистически нийсача наькъаца хьабнала бахараш, хIаьта шоай бIеха гIулакхаш а тIехьа, массанена дIабовзийта боагIа шоллагIбараш — вай таханарча вахара новкъарле ераш. Моттигерча бакъдарий ларда тIа мара лерттIа дIаоттабе йиш яц кхувшбоагIарашта атеистически кхетам балара болх. Из укхаза деш дац.

ХIара дийнахьа де лерхIар белгалдаьд «Атеиста кIира» яхача уголока даькъа тIа — атеистически темаех хьехархой лекцеш, къамаьлаш, атеизма совета заседанеш, сатирически газетий, сочиненей конкурсаш, рефераташ, дуккха кхыдараш. Из дика да. ХIаьта во да из «КIира» маца чакхдоаккх, цу тIа белгалдаьккхачох даьри ца деш дисари ховш доацилга. Цох хIама дац уголока тIа а. Дуккханешка хаьттача, цу хаттара жоп дала могаш цхьа хьехархо, е дешархо кораванзар тхона школе.

Ишттa даьсса къамаьл мара, хоадам болаш хIама дац «Атеистически словарик», «Хаттa — жоп лургда». «Вай — атеисташ да» яхача уголока доакъош тIа а.

«Атеиста уголока» уллув хьалтеха я «Дай-ноаной педагогически всеобуча» план. Тайп-тайпарча темаех лекцеш я цу тIа дешархой даьшта - ноаношта еша белгалъяьха. Цхьабакъда, атеизма дешашта хетаяь цхьаккха а яц. юрта дина Iоткъамах мукъабаланза бола нах тоъал дукха бале а.

Учительске тха къамаьл хилар дешархой комсомольски организаце секретараца Л.-А. Хасиевцеи йоккхагIйолча пионервожатеца Б. Гуражевайцеи. МалагIа болх бу пионерски а комсомольски а организацеша дешархой Iилман-атеистически сакхетам лакхбара? — аьнна хаьттача, хьаала цхьаккха а хIама хиланзар йоккхагIйолча пионервожате. Л.-А. Хасиева дувц: «Лакхехьарча классашкарча дешархой лектори я школе вIашагIъелла болх беш. Цу хьакъехьа ше къаьстта план я комсомольски организаце чIоагIъяь». — яхаш. Из бакъде лаьрхIа цо хьахьокх планаш тIайола тетрадь. ДIахьежача гучадоал уж планаш хьалха дIадахача дешара шера оттаяь хилар. Тiаккха планаш тIайола тетрадь а нийце дIавода из. Дукха ха ялалехьа юхавоагIа... тхьовра хинна планаш а яхьаш. Цхьа-ши таьрахь хийцад, хьалха хинначоа метта карара дешара шу оттадеш. Оалаш ма хиллара, комментарий ца эшаш ба школерча комсомольцашеи пионерашеи беш бола атеистически болх а.

Атеизма совета юкъебоагIа алхха хьехархой. Дешархоех цар дай-ноаноех цхьаккха саг вац совета юкъе. Совета кулгалдеш ва М. Н. Хамчиев. Из тхо укхаза хиннача дийнахьа школе вацар. Цудухьа цунца къамаьл де вIаштIехьдаланзар. Атеизма совета членаш болча шин хьехархочунца — С. М. Саутиевцеи А. А. Картоевайцеи къамаьл хилар тха, школе беча атеистически балха хьакъехьа.

— Укх деношка список хьалтехача мара хайнадац сона се цу советаца йий, — аьнна лоацца хоададир Картоева Iайшата. Саутиев Султана а корaданзар совета балхах, «Атеизма кIира» планагIа белгалдаьха гIулакхаш чакхдахарах корта болаш хьаала цхьаккха а хIама.

Йолаш я школе бIарччача шера лаьрхIа цIагIарча лекторе балха план а. Кхычарца цхьана цу тIа я «Къахьегамхошта атеистически кхетам баларах» йола лекцеш а. Белгалъяьхай уж еша лерхIа ханаш, къоастачьй лекцеш ешаргйолча цIеной номераш, улицаш.

Цу моттигашка дIа а даха тахка лаьрхIар оаха цIагIарча лекторе болх. Из атта гIулакх хиннадацар. Юртара дукхагIдола цIеной тIаязъяь номераш йоацаш да. Нахага хоатташ хала Степной улица хьа а леха, лекторе плана тIа белгалдаьхача цхьадолча цIеношка хилар тхо. Номер 7 йолча цIагIа бах Картоев Сулеймана Салмана дезал. ЦIагIа нийсъелар йоккхагIйола йоI Валентина.

— Маца а малагIа чулоацам болаш а лекцеш йийшай, къамаьлаш даьд № 12 йолча школа хьехархоша шун цIагIарча лекторе, гонахьара лоалахой вIашагIтохаш? — аьнна долча тха хаттара жоп делар йоIо:

— Е соахка а, е укх шера а тхо долча лекци ешаш къамаьл деши школера цхьаккха хьехархо хиннавац, лоалахой гулбаь моттиг а хиннаяц. Нагахьа санна шоаш сох ца теше, гонахьа бахача кхыча нахага а хаттa, — аьнна тIатехар цо.

ЙоIо аьнначоа кхы хIама IотIакхеташ дацар цу улицах бахача пенсионера Картоев Iусманеи Картоев Макшарипеи тха хаттара денна жоп а.

Ишттa «болх беш» я-кх Инаркъерча № 12 йолча юкъерча школера цIагIара лекторий а.

Лоацца аьлча, деогда яхаш каьхаташ тIа, планаш тIа дIаяздаьраш дукха а дика а да Инаркъерча юкъерча школе. Царна юкъе йоккха моттиг дIалоац дешархошта, цар даьшта - ноаношта атеистически кхетам луш чакхдаха лерхIача гIулакхаша. ХIаьта лаьрхIар дIачакхдаьккха моттиг лаха велча, из корайоагIаш яц. Вешта аьлча, укхаза-м кхычахьара тIавенар тIагIоллара хьажача атеистически кхетам балара болх геттара дика дIаоттабаьб моттаргдолаш хоза кийчъяь форма я, хIаьта цун чулоацам лакхе бийцача тайпара ба.

Кхы динагIа лелабу ала йиш яц дешархошта, цар даьшта - ноаношта атеистически кхетам балара болх Долакоарча № 7 йолча юкъерча школе а. Лакхе мел йийца уголокаш, стендаш балха планаш йолаш я укхаза а, Инаркъерча школе санна художественно хоза кийчъяь еце а. Цул совгIа атеистически литература библиотека а я, атеизма совета юкъе хьехархошца цхьана дешархой а ба, комсомольски организаце лекторски группа а я.

«Атеизма кIирагIа» хIара дийнахьа де лерхIар дIаяздаь план а я укхаза. Цу тIа я конкурсаш, лекцеш, сайренаш, дешарий конференцеш, сочиненеш, пионерий сбораш, радиопередачаш, кхыйола атеистически балха лаьрхIа мероприятеш. Уж чакхъяхара хаьдда ханаш белгалъяьхалц, деррига шера алар мара. Плана тIа белгалдаьхача дикача гIулакхех малагIа, маца чакхдаьккхад, де лерхIачоа фу кийчо ю хьаала ца могаш бисар школа завуч Л. У. Бельтова а, дешархой комсомольски организаце секретарь М. И. Бокова а, атеизма совета член йола 9-ча класса дешархо К. Энгиноева а. Кхыметтел лакхехьарча классашка «динах сона хетар» яхача темах сочинени маца хиннай хьаала вIаштIехьдаланзар цар.

Комсомольски организаце лекторски группана юкъейоагIаш я Энгинова. Цу группа балхах лаьца хьадувца дукха хIама доацаш йисар из а.

Доллча беса аьлча, Инаркъерча а Долакоарча а школашка дешархоштен цар даьшта - ноаноштен атеистически кхетам балара гIулакхаш хайра эргаш доацаш цхьатарра лел.

КПСС ЦК июньски Пленумо, юкъарча дешара а профессиональни а школа реформа, таханарча вахаро дIадех, дегIаенача социализма общества эшшача тайпара кагирхой школашка хьалкхебелга. Цудухьа форманеч моттийтеи леладераш хила йиш яц дешархошта, цар даьшта-ноаношта атеистически кхетам луча балха тIа. Цу даькъерча педколлективай балха дукхагIа тIахьожам лоаттабеи эшача новкъостал деп декхар да гороно, школашкарча партийни организацей а КПСС горкома пропагандаи агитацеи отдела а.

З. СОЛТУКИЕВА,
тха штате йоаца корреспондент.

ХАЛОНАШ ЭША А ЕШ

Кхо шу хьалха В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода ремонтно-механически цеха кулгалхоша лаьрхIар тIехьаюсаш йола цхьа бригада чIоагIъе. Кхыча предприятера лакха говзал йола слесарь Сафонов Николай Павлович цун кулгалде вехарца. Кердача моттиге балха араваьннача дийнахьа цунна бIаргадайнар ийрча сурт дар. Балхарча ханах бизза пайда ца эцаш болхлой тIерабувлар а, ишттa корта бохабу малар мелар а массазара гIулакх хинна дIаэттадар бригаде. Къахьегама дисциплина телхаерашца кIаьда, хоза дийцар цар леладер харцахьа долга уж дIакхетабе хьежар Сафонов, бакъда, цунах пайда баланзар. Бетта болхлоша даьчох итог е еза ха хьатIакхаьчар, хIаранс къахьегамга хьежжа алапи къоастадеча хана, дисциплина телхаерашта алапи лохагIа хилар. Хьалха леладаьр чакхдаргдоацилга хайча цхьабараш балхара дIабаьлар, вожаш цIаьхха хувцабелар дикагIча оагIорахьа. ХIанз Н. Сафонова кулгалду бригада Н. Анисимова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводера газомотокромпрессорашта гIулакх деш я. Из къаьна объект лерттIа доал дезаш я, хIана аьлча, тиша хиларца каст-каста компрессораш йохандаь. Бригада укхаза къахьега йолалуча хана кхо машина мара яцар болх беш. ХIанз итт машина я цIена шоай декхар кхоачашдеш, ца тоъача запчастешка хьежача из дика толам ба. Керда балха венача сага безаме гIо де хьож бригаде, масала, лакха говзал йолаш болча слесарий Назаров Василе, Бикмузамедов Николая новкъосталца шоай балха разрядаш лакхйир Карпенко Василе, Федоров Владимира, Шипунин Сергея.

Сафонова бригада члений дезалаш шоайла бовзаш а доттагIал леладеш а ба, масала балхара салоIача деношка берригаш хоза вIашагIкхийте, сакъердаме дIахьу мукъа ха. Нагахьа санна царна юкъера цаI цамогаш хинна вале цунна а дезала а эшар-дезар фуд хьажарца гIо лу.

Дезача цIейшта Сийлахь-йоккха Котало яьккха 40 шуи Стахановски болама 50 шуи дизара накъайодаш доккхий декхараш тIаийцад цу бригада. Шоашта хьалхашка оттадаьчох уж лоархIабергхилар хьагойт цхьоалагIча квартала план 104,8 процент кхоачашъяь хиларо. Из толам барттайнача коллектива баккха вIаштIехьдаьннад халонех ца кхераш тIатеIIа къахьегарца.

З. АЮБОВ.

Дагалоацама Ди

Тешаме йолаш хьайоагIа тха коллектив Даймохк лорабеш байнараш дагалацара Ди чакхдахара гIулакха. Эггара хьалха соахка дIадоладир оаха из патриотически гIулакх. Районерча дуккхача предприятеша хьаллаьцар из патриотически болам. Сийлахь-йоккха Котало яьккха 40 шу дузача укх шера берригача вай советски мехка чакхдоаккхаш да дагалоацама Ди.

Геттара дика чакхдаьлар из Ди тха коллективе укх шера. Партийни бюро, профкома, ВЛКСМ комитета хьалхленна хьалхе лаьрхIа кийчо яьр завода къахьегамхоша цу сийлен гIулакха.

Цунна хетаяь болхлой митинг хилар. Из хьайийллар завода партбюро секретара Б. Х. Ториева. Цо дийцар дунен халкъашта юкъерча хьалах, вай партеи паччахьалкхенои машар чIоагIбара тIехьа лоаттабеча къовсамах, дагалоацама Дийнахьа коллективо де лерхIарех. Дагадохийтар соахка из Ди завода коллективо толаме чакхдаккхар, машара фонде 3000 совгIа сом а луш. ЦIераш яьхар таханара вай ираз, йийкха сигале, машар бахьан шоай синош дIаденнача дуккхача мехкахой.

Митинге къамаьлаш даьча завода слесара-лекальщика, НГIАССР Лакхехьарча Совета депутата А. М. Котиева, болхлоша Н. А. Султыговас, А. А. Зурабова, кхычар хьаллаьцар из сий дола гIулакх чакхдоаккхилга, беррига къахьегамхой тIахьийхар цу дийнахьа лакха овсарле йолаш болх бара а хьадаьккха алапи Машара фонде дIадала а.

Иштта дIадоладелар заводе Даьхе лораеш байнарий сийна болх белга. 102 процент паччахьалкхен план кхоачаш а еш, чакхдаьккхар из ди завода коллективо. Дийнахьара шийн декхараш тIеххоачаш ца деш цхьаккха а болхло висанзар заводе.

Хьалхара смена чакхъяьлча завода профкоме хьачуаха доладелар бригадашкара, цехашкара, къаьст-къаьстача болхлошкара цу массанена деза долча дийнахьа шоаш баьча балхах а даькхача алапех а дола хоамаш.

Цу дийнахьа болх баь цхьа туйма алапи даьккхад слесарь-сборщицас Хачубарова Довхана. Из Машара фонде дIахьожадайташ цо аьлар:

— Са шийтта-бер да. Ши воI эскаре гIулакх даь вайнна цIавенав. КхоалагIвар а советски халкъа машаре къахьегам лорабеш ва хIанз. Аз доккхал ду сай къонгех. Сона чIоагIа лов сай берашта а еррига адамленна а машар хилар. Дерригача дунен тIарча ноаноша вIашагIа а кхийтта дIакхайкадар: «ТIом безац! Соцаде герз Iоаделга!»

— Тхоай сменах лакха овсарле йолаш къахьийгад са новкъосташеи ази — аьлар райсовета депутат а завода ветеран а йолча электромонтажницас Султыгова Насыпхана. — 85 сом алапи даьккхад оаха. Машара фонде дIахьожаду оаха из.

Дукха болхлой викалаш баьхкар цу дийнахьа шоай алапеш Машара фонде дIадилар дехаш. Деррига а бархI эзар совгIа сом делар завода коллективо дагалоацама Дийнахьа дунен тIа машар чIоагIбара фонде.

Завода къахьегамхой патриотически сакхетам лакхбеш дар цхьаькха а. Предприятерча кхаь бригада шоашоай коллектива членаш лаьрхIа дIаяздир социалистически Даьхе бахьан шоай синош дIаденна турпалашмехкахой. Инструментальни цехерча Инаркиев Мустафас кулгалдеча бригада шийн штате лаьрхIар летчик Мальсагов Ахьмад — вежарашха йолча Украине моастагIчоа духьала майра тIом баьр. Строительно-отделочни цехерча Сагов Иоакъап керте волча бригада коллективо шийца дIалаьрхIар Нохч-ГIалгIайчен эггара хьалхарча летчикех вола Ахриев Рашидбек. Вай таханара а кхоанара а иразе вахар бахьан шийн са дIаденна йола медицински Iалмай кандидат хинна Тутаева Аьсет шийн болхло лоархIаш дIаязъяьяр сборочни цехерча Оздоева Хьавас кулгалдеча бригада.

Дагалоацама Дийнахьа царна хьалхара нормаш а тIеххоачашъеш болх бир цу бригадай коллективаша. Царна а шоашта а доагIа алапи дIахьожадир Машара фонде.

Х. МЕСТОЕВ,
«Электроинструмент» завода профкома председатель.

ДОЗЗОЛ ДЕХЬАРА

США. «ТIема гIулакхашка дIаухийтар де кIезиг, социальни программашка ухийтар ца а деш!», «Тхона нийсхо йола бюджет эш!» — ишта дар Вашингтоне конгресса зданена хьалхашка яьча манифестаце (сурта тIа) керттера лозунгаш. Массехк бIаь саго дакъа лаьцар манифестацена юкъе — уж бар ВIашагIкхийттача Штатий дуккхача городашкара, цу даькъе Нью-Йоркера, Бостонера, Чикагора, Питтсбургера бахкийтараш. Уж гулбеннабар цIаккха а ца социйташ сихдаь герзаш хьадарга яхийтара социальнии экономически программаш эшаяьча администраце политикана духьала шоай хоадамболлаш йола протест кхайкаяр духьа.

Е. ШАЛЬНЕВОЯ сурт.
ТАСС.

СИОНИЗМ ШЕ ЙОЛЧЧА БЕССА

МЕХКАХ БАЬХАРАШКАРА ХЬАЛ

Израильски пропаганда гIерт, израильтянаш цига кхаьчача гIоне оккупаци яьча палестински территореш тIара (Иордана Малхбузехьара йисти Газа яха сектори) хьалаш дикка «тоаденна» хиларах нах тешабе.

Долашдар да 4 миллион бола палестински Iарбий е оккупаце Iалаьмате халача хьалашка е шоай мехках баьнна нах а болаш кхыча мехкашка баха безаш хилар. БIарчча халкъ да шоай мехках баьннача наха тIаотташ хулаш дола трагически хьал тIа латташ. Шоай мехках баьннача палестиниций лагерех цхьаннех дувцаш я «Юманите» яхача газета тIа араяьнна, французски журналистка Франсуаз Жермен-Робэна статья.

Дайхеше яха палестински лагерь Бейт-Аaaхма яхача города гаьна йоацаш я. Еррига а цхьа квадратни километр мара йоацача территоре тIа ва 10 эзар мехкахбаьнна палестинец.

Мехках баьннарий гIулакхашта волча ООН лакхехьарча комиссара Управлене 50-гIа шераш доладеннача хана хьахийца ахча дезалхой мелла дукха бале а дезала цхьаца цIа дола квартира хьалъялла мара хиланзар. «Тха квартира кухни а, столови а, дийшадада цIа а цаI долаш я, — йоах чIоагIа раьза воацаш вела а къежаш, цу лагере вахаш волча цига Iоваьча ткъаь итт шу даьннача Мохьмед Хамада. Лаьтта гIолла массанена гу а гуш дIаухаш дола бIеха хиш да лагере латтача юкъерча бIаьшеренашка хулаш хиннача хьалий сурта тIакхетар.

Къаьстта хало оз цу лагере бахача наха тахан. Iа нагахьа мара ца доагIача тайпара шийла дарагIа. Цхьанна тайпара отоплени, кхетадеш да, йоацаш я лагере, берригача наха йIоахъю шоаш чубаха моттигаш шоай вIаштIехьдоаллача бесса.

Амма наха бахара эшаш дола хьалаш доацача цу лагере а бала бахь израильтянаша палестинцашка. Цкъа кхаьчар укхаза израильтянаша шоаш а гуччахьара расист лоархIаш вола массанена а ха а ховш гIожеи бIеха уйлаш йолаши вола сионистски экстремистий лидер Миер Кахане. Вочохи бIехачохи хьадж йоагIаргйоацаш болча къизача наькъа ардинг тIехьа а йолаш, мехкахбаьхараш кхерабе а уж шоай долаш долча боахамех баха а лаьрхIа из вена хилар, царна духьале яра, бераши боккхий нахи лорабара деташ ураттар палестински кагирхой. Доладелар Кахане бандане къонача мехкахбаьхараштеи юкъе латараш-тохараш. Из дар израильски эскара эшаш хиннар. Цун отрядаш чулийлхар лагере, кхетадеш да, болабелар мехкахбаьхарашта низаш ца дайта, сий ца доадайта гIиртараш лувца.

Цхьа ха яьлча Кахане дIадоладаь гIулакх чакхдаккха вера кхы цхьаькха сионист — Ливенгер (США ваьха ва из). БIаь совгIа бандит тIехьа а волаш лагера чу а ийкха, низаш де волаведар наха, кхалнаьха а боккхийча наьха а сий доадеш дола гIулакх а леладеш. Цар лерраргIа баьхкар израильски тIема тIуланкхаш тIара бараш, цар дукха палестинцаш лийцар. Кховзткъеи итт совгIа зIамига саг следстви а суд а йоацаш чувеллар набахта.

Дуккха денош даьлча, алхха лагерь тIема зона я аьнна дIа а кхайкадаь, нагахьа санна из хIама де дезаш хуле, цунна оккупаци е а лаьрхIа дола израильски тIема доакъош цу лагера юхе сайцача мара сатензар Левингера.

Гонахьа теха кIарцхал дола аьшка саьрг а болаш, гонахьа латташ чIоагIъяра оттаяь цементах йизза бешкаш а йолаш, латташ бе доаллаш герз а долаш дола ха а до лаш, бокъонца тоаьча набахтен кепера я хIанз Дайхеше. Лагерера аравала гIулакх долаш вола цига вахаш вола саг цаI мара йоацача израильтянаша лораеш йолча наIарах ара а ваьнна ваха везаш ва. Лагере чувоала моттиг дийнахьа а бус а лораеш хул эскара отрядел совгIа Левингера нах. Тайп-тайпара дола кхерамаш тIа а тувсаш нахага шоаш дIадехараш кхоачашдайта гIерт уж, вешта аьлча, уж гIерт палестинций лагерь цигара дIа а яьккха, кхыча моттиге Iойиллийта. Мехкахбаьхараш Дайхешера лелхабе йиш йоацилга кхета а деш — лагерь йилла моттиг мехкахбаьхарий гIулакхашта волча ООН лакхехьарча комиссара Управле хоадаь я — Ливингера дIадех палестинцаш чубахача моттига наькъа тIа дIатIаотташ бола кхо мугI дIабаккхар. Из ду цу новкъа дIа-юха аха израильтянашта кхераме цахилийтара.

Баха таро йоацаш бола палестинцаш израильтянашта чуувтта безача кхаьчаб. Шер-шера бIаьш бола лагере бахаш бола нах ух Иерусалиме маьхах болх бе. Царна бе болх телача Израилерча бIаьхийча наха уж мел беза а мел лоархI а кхетаде хала дац. Уж дIаийбу эггара халагIа дола а мах эггара кIезигагIа луш дола а балхаш де, хIаьта дIабоах массанел хьалха.

Дукха ха йоацаш хьаяьяр израильски Iаьдалаша оттаяьча контрактех боацаш болх беш бола Iарбий гучабахара йола лаьрххIа комисси. Уж, хьа а лехе, лувш, суде тел.

(АПН).

МАССАНЕ А ХЬИНАР АЙДАЬ БОЛХ БЕШ

ЧАКХДАЬККХАР НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША «ЦІЕ ШОАТТА»

Лахха къахьегама овсарле йолаш болх бир 20 апреле хиннача коммунистически субботнике Грозненски ремонтно-механически завода шоллагІча механически цеха болхлоша.

Верригаш а 105 саг вар шоай массаэарча балха моттигашка болх беш. 20 ээар сома маьха продукци арахийцар цар. Субботнике къахьегаш дахьхача деррига алапех 860 сом пятилетка фонде дІачуделар.

Цехе къахьегтта хьинаре къахьегарле белгалбаьлар шлифовщикаш В. Титови А. Яшини. Цар шиъша балха нормаш кхоачайир.

СУРТА ТІА: В. Титов, А. Яшин, цеха начальника заместитль Ю. Шевченко.

И. ПЛИЕВА сурт.

маш (школьни форма), кочамаш, хачеш тегаш.

ГІадъяхар юхь тІа долаш йолча цеха начальника Дудникова Татьяна Петровнас йоахар: — Цеха коллективо тахан хІамаш тегараш кІезига бац цу цехе. Царна юкъе ба хІамаш тегараш Эснаева Тумиша, Морозова Нина, Ширягина Лидия, Ремизова Галина, кхыбараш.

Духьаьл кходаьча таьца тахан хІамаш тегараш кІезига бац цу цехе. Царна юкъе ба хІамаш тегараш Эснаева Тумиша, Морозова Нина, Ширягина Лидия, Ремизова Галина, кхыбараш.

Грозненски швейно-производственни объединене «Цеча шоаттдийнахьа» аравьална болх беш вар 3250 саг. царех ээарне кхоаьча материалий чотагІа хьинайир. Цар кулгашта кІалхара тийяха араьлдар цхьа бІаьн ахь баьхача хІамаш сома маьха тайп-тайпарча ассортиментах йола продукци. Цох хІоалагІдола дахка хилзал яр кходаьчун чотагІа хьаьр. Иштта беррига болх цар кхоачашбир кхоаьча электроэнергеца.

Субботнике хьинаре къахьегаш дахьхача ахчах берригача болхлоша дог раьза долаш пхиъ ах ээар сом дІахьажадир цхьайттаталагІча пятилетка фонде.

бола мастера Джугустов Даудаи кулгалдеш йола шоллагІйола группа. Цар санна хьинаре къахьег ков цІендеш, хьашта кІир етташ. гаьнаш дІабогІаш боахкараша.

ІуйрІйна пхи сахьат даьлча дІадолаьденнад доярхай балха ди. ХьалхагІа концерташ а сина дийтта лад цар доахан. Цул тІехьагІа бешкарта уж ара а даьха корпусаш цІенъяьй, кхы тІа доаркаш.

— Тха дог-уйла шоашта дІаяйзача санна дукхагІа шура синай доахана а, — йоах раьза волча ферма бригадира Илиев Мовле. — Тахан ІуйрІйна молзаводе 1360 килограмм шура дІахьийтай оаха. Из 60 килограмм дукхагІа а я селхан хьахкачунца шийсйча. Сайрийна а 40 килограмм дукхагІа яккха лерхІаш ба доаркаш.

«Цеча шоаттдийнахьа» кхашкара балхаш сихен дина чакхдахара хьинар айденна къахьегаш бар цу отделене механизатораш а. Эжиев Мувсас кулгалдеча звенос 250 гектара тІа хьалхеерг1йола ялата лархІа йола хьажкІаш дІаювш боахкар уж.

Сарраха цар баьча балха итог еш отделене управляющ Плиев Хьамзата аьлар:

— Алъасти бер чура лаьттан баламаш долаш хала дале а, къахьегама овсарле геттара лакха йолаш болх баьб тахан цу механизатораша. Иштта, нормагІа е йоалагІ 12 гектар йолаш 25 гектара обработка яьй Бараьоев Ювсален Эжиев ІаддрахьІманен, ишал лаьтта кийцадь Ведяжев Борисен Мусаси, Амхадов Іалиханен, хІаьта 20 гектара тІа хьажкІаш дІайийай звеньевойс Эжиева а.

20 апреле «Назрановский» совхозе дукха балхаш даьд. ПхьилеЂхонІй-Юртарча отделене санна хьинаре къахьийгад совхоза Барсукински, Альтиевски, Насыр-Кортовски отделенеша а.

— ХьажкІаш, шекара свекладш, генараш дІадера массеех бІаь гектар лаьтта кийцадь цу отделенешкарча механизатораша. планал совгІа дукха шура хьакхай

Шоашта тІачІоагІаьча территоре тІа лостам бе 90 саг аравьалар Нохч-ГІалгІай «Госкомсельхозтехника» объединенера. Субботнике долча дийнахьа 10 ээар квадратни метр хулача майда тІа гаьнаш, кІотарагаш, зизаш дІадегІар болхлоша.

«Цеча шоаттдийнахьа» болх барах даьккха 600 сом ахча Машара фонде дІахьажадир болхлоша.

СУРТА ТІА: къахьегаш ба болхлой.

И. ПЛИЕВА сурт.

хьийбаш леладераша, 20 тонн совгІа тиша аьшк дІачуденнад, 300 къона га дІаегІай, кхы дукха балхаш даьд, — аьлар итог еш совхоза партком секретара Мислаури Уваиса. — Верригаш а 600 саг хиннав болх беш. Доккха къахьегаш цІей хинна чакхдаьлар субботник.

С. АУШЕВ.

Ноахалий цхьоагІо

Дукха цІейш да вай деэдеш. Царна юкъе белгала да «ЦІе шоатта». Из айхха дувзаденна да В. И. Ленина цІерах. Цудухьа ленински коммунистически субботник наха боча а хьамсара а лоархІаш да. Цу дийнахьа бераболча балха кийчо ю хьалххе а. Иштта хилар «Красный молот» заводе а. Ухказа дика гІулакх а хинна дІаяттад цу дийнахьа ІалагІмате тІехдика болх белга.

...Іуйрийна 4 сахьат даьнадар завода № 5 йолча цеха маляраш В. Ломови В. Жильцови шоай балха моттигашка хьаьчача хана. Царна тІехха бахьнар цу цеха свердловщикаш И. Глушенков А. Спирини. ХІаьта ворхІ сахьат даьлча пехе болх беш вар 47 саг. Дегохайка болабаьб ук нах хьинаре къахьегаш шоаш массара гойташ къахьегаш бар.

Иштта цеха болхлоша: Борвинюка — 224, Носова — 243, Азыркина — 348, Сайдаева — 352, Васюковас — 212, Финогенова — 188 процент кхоачадир

шоаш цу денна тІайца хинна социалистически декхараш.

...Ях схьаст даьча кузнечни цехе эггара хьалха болх дІаболабир завода ветерана, тІема шерашка ухказа къахьегаш хинача тоаьра А. В. Прохорова. Цунгара масал а эцаш, уллув дІаоттар къона болхлой. Хьалхара продукци елар къонача вышканхаьро Шарова. Цу 10 сахьат даьлча кхоачайир шиъ дийнахьара норма. Иштта цу хана шоай дийнахьара заданеш кхоачашъяьнар газорезчикий П. Киносова, вышкапхьарий Турлова, Ерохина, Фоминова, Акатовски бригадаш.

Ухказа белгалдаккха деза, иза хІанз пенсе а баха салоІаш бола къахьегама 13 ветеран шоай хьамсара коллективе хьа а баьхка, болх беш хиннийа. Царех ба Иванченко, Марковский, Гришин, Башмиков, Хасматулин, кхыбараш. Иштта гІулакхо хьахьекхар ноахалий цхьоагІо, цу барт, коммунистически субботник цар вахаре лоархІаме цІей хилар.

20-ча апреле «Красный молот» заводе къахьегаш хилар 4300 саг. Цу дийнахьа цар арахийцар 195 ээар сома маьха товарни продукци. Беррига а болх кходаьча электроэнерге чотагІа бир. «Цеча шоаттденна» фонде дІахьажадир 14500 сом.

Къахьегама цІей чакхдоалаш завода болхлой гулбелар Культура цІагІа. Укхаза царна гойтар бахьча вахарах дола документальни фильмаш, «Ленини музыка» яха тематически сайре чакхъяьккхар.

Ш. ХУСЕИНОВ.

Доккха цІей хинна...

ІуйрІйна цхьайтталагІа дола сахьат доладенвадар со «Назрановский» совхоза ПхьилеЂхонІй-Юртарча ферме кхаьчча. ДІа-кха хьекхача дІарагу болх беш боах доаркаш, скотникаш, специалисташ. Хьахоз шоайна дог дІа-са бу бегаш, магнитофоно декха ашараш. Доккха цІей хинна дІахьош ба ферма болхлой. Владимир Ильича Ленин ваь 115 шу дизара хетадь дола Еррисоюзни субботник.

Мадх а хьекаш деначча хозача дено къахьегамцара безам кхы тІа совбаьккха боахкар уж массеех группа яь шоайла бекъабенна. Цхьан группана кулгалдеш ба ветеринарни техник Измайлов ИбрахІам. Цунца цхьана доахан латтача корпусий ч1ог1араша дезинфекци еш дола кІувсаш деш боахк доаркаш Дзаурова Цацин цун зІамагІйола йиша ПаьтІамати. Царца яхье яхаш къахьегаш я шурий цеха кІира тохаш боахка Айдаевкар Зайнапи Лейлай юкъе

Кходаьчун чотагІа

Грозненски швейни производственни объединене кхочуваьлча эггара хьалха бІарг тІаотт еррига социалистически яхьа экран дІалоацаш хилехьа цхьана доладаьча «ДаьхьІалйех йолча хилла «ЦІе шоаттда» яхача плакатa, иштта хоза кийчъяь транспарантаща, лозунгашта, беррига болхлой дезача дийнахьа хьинаре къахьегаш тІехьехам болхлоша бизза хьалловаша хилар гуш ца эксперментальни цехе чуваьлча. Укхаза хІара къахьегамча шиъ дика моттиге чуйнна маха боаккхаш вар кердача фасонех йола костю-

Пятилетка фонде — 10 ээар сом

В. И. Ленин ваь 115 шу дузача дена хетадаьча Еррисоюзни коммунистически субботнике Малгобекски районе даьккха лоацаш хилар 23875 саг, царех 17110 гаргга саг къахьегаш хилар шоай массаэарча балха моттигашка. Кхоаьча материалий, бийдала, электроэнергех доатора чотагІа болх беш хилар 1500 болхло, бІаь совгІа транспортни единица, кхо тепловоз.

Промышленносте къахьегама вахте лаьттараша арахийцар 17 ээар сома маьха тайп-тайпарча продукци, гІишлонхоша кхоачашдир эзараш сомий маьха гІишлон-монтажни балхаш, транспортникаша дІа-хьа бигар эзараш тонна кийча хІамаш, оарцаш. Юртбоахама къахьегамхоша бІаьстан юхьe дІаювш йола культураш дІаяйир 500 гектара тІа, 200 гектара тІара комсаш хьалйийхкар.

Къахьегама вахте латташ боацараша дІаегІар дукха гаьнаш, кІотараш. Дукхача гІишлошта ремонт яьй, хьагул а даь дІаделар бІаьш тоннаш тиша аьшк.

«Цеча шоаттдийнахьа» даьккха 10 ээар сом алапи тІайттталагІча пятилетка фонда юкъедиллар районе къахьегамхоша.

Х. МАГОМЕТОВ.

Кхыча деношкачул овсарегІа

Коммунистически субботник долча дийнахьа АчхойМартановски районе «Овощевод» совхоза кхаьнца фермe, кхыча производственни участкашка къахьегаш 280 саг хилар.

Дика болх бир баьцадаьлара дІадувш хиннача механизатораша Тааса Сайд-Ахьмада, Хатаев Вахида, Арсамерзоев Султана, Алиев Султана. Норма 9,7 гектар йолаш юкъера лархІаха 14 гектар моша горошек дІайийра цар тІаркх хІаране.

Хьаьнала къахьийгар хьийбаш леладераша а. Хьалхарча дийнахьа хиначул 0,2 килограмм дукхагІа, а йолаш, 9,3 килограмм шура хьийхар цар хІара кхоаьча Іаттагара. В. И. Ленин ваь 115 дизарда дика белгалдаккхар духьа доаркашта юкъе лархІа яхье котало К. Муртазовайа кхачар. ХІара кхоаьча Іаттагара 11,1 килограмм шура яькхар цо.

Дукха балхаш дир бригадай станашка, ферме, совхозни конторе, мехмастерске лостам беш а. Субботнике даьккха ахча пятилетка фонде дІачуделар.

Субботнике — 42 ээар совгІа саг

Еррисоюзни коммунистически субботнике даьгьа доацаш Шалински районера 42460 саг вар.

Шоаш тІайна декхараш тІехкхоачаш а деш, промышленносте болх бераша арахийцар 278 ээар совгІа сома маьха тайп-тайпара продукци, транспортникаша дІа-кха дІахьар ялхи ахи ээар совгІа тонни халкъа боахама моссахаш, гІишлонхоша кхоачадир 58 ээар сома маьха гІишлон-монтажни балхаш. БІаьсти тІехьа яьнна хиларца дувзаденна а вай хьамсара баьча ваь 115 шу дизара хетадаьча къахьегама цІей белгалдаккхара а цІахха ва хьинача тайпара хьинар айденна болх бир аркахоша. Цар дІайийра 400 гектара тІа бІаьстан юкъе юл культураш.

Кхольча материалий чотагІа болх бир цхьайтта колективе.

Райoне дІаегІар ялх ээар гаь, кІотараг, кхоачадир дукха гІишлон балхаш. «Втормерта» дІаделар 300 тонн тиша аьшк, хІаьта бераша дешаракоша дІачуделар 2 тонн макулатура.

Продукци ара а хецаш, «Цеча шоаттдийнахьа» болх беш хиннараша шоаш даьккха 35600 сом алапи цхьайтталагІча пятилетка фондана юкъедиллар.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

КОТАЛОННА ХЕТАЯЬ ВЫСТАВКА

Дукха нах гулбеннабар П. З. Захарова цІерагІча изоискусстваьй республикански музей кердача выставочни зале. Хьаьллаш яр Коталон 40 шу дизара хетаяь Нохч-ГІалгІай АССР художникий произведенеш выставка.

Музее бахьача дукхача наха хьалхашка республикански культура министра А. Г. Киндарова.

— Нохч - ГІалгІайчен художникаш, — йоах цо, — художественни кхоллама деррига тайпа, тайп-тайпарча ноахалий хьахийн говзанчаша — выставке вайна гойт шоай дикагІдола балхаш, вахара бахьдар дувзаш, хІама тахха, довза гІертаь йола искусство.

Цул тІехьагІа, выставках а тІема шерашкарчен машара хане советски бІухоста карагІдайнача а дувлача а дикача гІулакхех дийцар Советски Союза Турпала грозненски мехкадьтта институте доцента Ш. Абрамова, Социалистически Къахьегама Турпала СССР Лакхехьарча Со-

вета депутата Н. Ведерникова, капитана Б. Аушева, НГІАССР художникий Союза правлене председателя, республика искусствай заслуженни деятеля Х. Ахмедова, кхыбараша.

ДоккхагІдолча ноахала кхолламна хьажа бахьхача пионераша зизаш делар къамаьлдераша.

Республика культура министерства а художникий Союза а цІерагІа выставка хьаьлла А. Киндарова. Выставка хьийнлачул тІехьагІа беррига а зале гІолла дІа-кха баржк. Советски халкъа карагІахний сийле, фронтен тылен турпалаш, тахан коммунизм хьалъеш боахкачий къахьегамхой, дукха езача Даьхен доазув лораеш латтача советски бІухой вахар, цар морални бохам лакха хилар, халкъаца бохаргбоаца бувзам болаш

уж хилар, советски халкъо машара тІехьа лоаттабо къовсам къьыган сурт гойташ хьахьокхаш йола живопись, скульптура, графика, плакаташ сашна йола изобразительни искусства ІаламагІате дукха керда произведенеш я выставке.

Къахьтта терккам тІаоэаш да фронтовой балхаш — дІабахача тІема ма дарра дола документаш — кхоаламаща дийхна сурташ, тІема бота сцепаш, машар лорабаьрий сурташ.

Цхьаккха саг сатийна вутаргвоацаш да вай хьалчуваьнача аьтта оагІорахьа хьаьлла улла В. Ливна дилла «Непокоренный» яха картина. Массаболча советски халкъа символ а хинна латт моастагІчун къизала, халонна, моцала, Іоахала эшаш ца моташ, цу дерригена а тІаоттабаьча кхералал Даьхенцара безам сов хинна халкаг.

ДІаховаьлча да «Шалохьийта кахьат» яха Н. Измайлова картина: ГаьнарчА мехкьа, тІема алан юкъе а хьаьна зІамига даьхе, дезал бІухочоа бица на луш хилар, советски салтечун безамах диза дола дог гу цу картинака хьежаш.

Дукха да кердача дог тохадоллидан дола картинаш. Царех да Ю. Шевченко «Мы из 41-го», Н. Григорьяна «На огневом рубеже», Х. Дадаева «Даь кахьат», С. Сухорукова «Оборона Малгобека», З. Эсмурзиева «Разведка», иштта кхыдараш.

40 шу хьаьлла чакхбаьннача къизача тІемa тешаш а хинна дадача варилаьнча художникий тІема бохча дарий картинашка хьежаш.

Кердача выставка хьажа бахкабар партe Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретарь В. К. Фотеев, парте Грозненски горкома хьалхарча секретарь Н. И. Семенов, кхыбола бехктохаме болхлой.

Хь. АУШЕВА.

СУРТА ТІА: выставке гулбеннараша хьалхашка къамаьл деш ва Советски Союза Турпал Грозненски мехкадьтта института доцент Ш. Абрамов.

ЖЕСТОКИЙ РОМАНС

ЮХА А ЭКРАНА ТІА!

Хьамсара кинохьажархой!

23 апреле деш

«Юность» яхача кинотеатро хьокха оттадеча

«КЪИЗА РОМАНС»

яхача художественни фильмага хьажа хьех шо.

А. Н. Островски «Бесприданница» яхача пьеса маІанагІа даьккха да фильм.

Сценаре автори режиссери — Эльдар Рязанов.

Композитор — Андрей Петров.

Ромаисаш Белла Ахмадулиннай, Марина Цветаевай, Редьярда Киплинга, Эльдар Рязанова стихашта язъяь я.

Ролаш ловзараш: Алиса Фрейндлих, Лариса Гузеева, Никита Михалков, Андрей Мягков, кхыбараш.

Киностуди — «Мосфильм».

Ши серий я.

Сеансаш дІайолалу 17.00, 19.40.

Маьрша доагІалда!

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

16.50 — Советски Союза шоза Турпал волча, арме инарала А. П. Белобородова шоллогІа вІашагІлехтар.

17.35 — «ХІара сурта тІа — маІах».

17.50 — «Иіли сагаца дус».

18.45 — «Тахан дунен тІа».

19.00 — Нахи гІулакхаш.

19.30 — Воронежски Пачхалкхьни эрсий халкъа хора концерт.

20.00 — «Сийлахь йоккхача Коталон 40 шу дизарга. «Котален стратеги» яхача дукха серeш йолча телевизионни документальни фильма премьера. «Европа мукъайоккхаш». 1-гІа дакъа.

21.00 — «Ха».

21.35 — Хоккейх йола дунен чемпионат. ЧССР сборни — Канада сборни. 3-гІа период. ЧССР-ера передача.

22.30 — Хоккейх йола дунен чемпионат. СССР сборни — Швеце сборни. ЧССР-ера трансляци. Перерыв йолча хана (23.10) — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

17.50 — «Кинопутешестве альманах».

18.10 — «Граждански обороних. Беседа.

18.20 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гІалгІай меттала).

18.35 — Документальни фильмаш. «Пропагандиста лаьрхІа библиотека», «Турпала фу».

19.15 — «Нохч-ГІалгІайчен дий».

19.35 — «Динала — нерттера терказ» (нохчий меттала).

20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Чейнинг чухьу цІонкьола кІорнг». Мультфильм.

20.15 — «Ритм» яха опера. Казахстана, Урала, Сибаре гІеле угольщикий, энергетикий, транспортникий смежникий пхьех. 1-гІа передача.

20.45 — Ашараш лоих М. В. Ломоносова цІерагІча фортельяни класса халкъа коллективна доакъошхоша.

21.00 — «Ха».

21.45 — «Испытание верностью». Художественни фильм.

23.35 — «Кердадараш».

24 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».

8.35 — «Коталон стратеги» дукха серех йола телевизионни документальни фильм. 11-гІа фильм — «Европа мукъайоккхаш». 1-гІа дакъа.

9.35 — «Испытание верностью». Художественни фильм.

11.25 — «Кердадараш».

14.30 — «Кердадараш».

14.45 — «Практикаца техкада». Документальни фильмаш «Хувцаьмий сахьат», с уйлаш со Ситуацеш», «Нижненанкски варвант».

15.25 — «Энерги тамашийна хоза оазаш». Концерт. Минске-ра передача.

15.55 — «Кердадараш».

16.00 — Тха корреспонденташ дуьц.

16.30 — «Сахьердаме старташ».

17.15 — «Гетташ дола дийахача документальни фильма премьера. «СССР Герзашцара Низаша яхача цхилара.

17.35 — Илли оал Армянски ССР халкъа артистка, Армене Іалдаьхалхьех преме лауреата Лусине Закарян.

18.10 — «Дунен нагирхой».

18.45 — «Тахан дунен тІа».

19.00 — Футбол. Кубкаш яхьачар кубок. Полуфинал. «Динамо» (Москва) — «Рапид» (Вена, Австри).

21.00 — «Ха».

21.45 — Сийлахь йоккхача Коталон 40 шу дизарга. «Вайна ца хьаша а, дицамбу дийнаш». Поэзи. Н. Грибачев.

22.15 — «Камера дунента хьеж».

23.10 — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.

8.15 — «Іамий ареккий совгІаташ» Іилма - довзийтара фильм.

8.35, 9.35 — Астраномин, 10-гІа класс. Галактикаш.

9.05 — «Фу дийцар «Цеча кникина». 2-гІа передача.

10.05, 12.40 — Немцой мотт. Хьеха 2-гІа шу.

10.35, 11.40 — Истори. 9-гІа класс. КоллективизацІеа дуга курс.

11.05 — «Мамай школа».

12.10 — Географи. 5-гІа класс. Лаьттан гома географически кІор.

13.10 — Д. Д. Шостакович.

13.55 — «Сенеи миштен Іомабу ПТУ». Тамгитнар № 22 йолча ПТУ тексильни производства надраш хийчьярах.

14.25 — Иван Мележа кхели книжкаш.

15.10 — «Кердадараш».

15.15 — «Неру». Документальни фильм. 1-гІа фильм — «Къовсам».

19.00 — «Мега тІехье хьалкхеяр» (нохчий меттала).

19.10 — «Нохч-ГІалгІайчен дий».

19.30 — «Вайн дий».

20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Эггара зІамига дола доггІа». Мультфильм.

20.15 — «Ритм» яха опера. 2-гІа передача.

20.45 — «Халкъа муамаш».

21.00 — «Ха».

21.45 — «Вай дакъа» яхача кхо серех йолча телевизионни документальни фильма премьера. 1-гІа сери.

23.05 — «Кердадараш».

РАДИО

23 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

6.40 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).

6.50 — Хоамаш. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненски рабочий» газета обзор.

8.23 — «Сердало» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (гІалгІай меттала).

8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).

8.35 — Инструментальни музыкани концерт (гІалгІай меттала).

9.15 — «Кхольча ресурсашца цхьн дийнахьа болх бе» (нохчий меттала).

9.30 — «Къона заманхо» (нохчий меттала).

16.00 — Передачай программа. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).

16.01 — Сийлахь йоккхача Коталон 40 шу дизарга. «Хьалха къахьегамен тІемен фронташкара». Беседа (гІалгІай меттала).

16.15 — «Производстве хьалхаттараш». Концерт (нохчий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

18.30 — Реклама (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — Московски камерни оркестра концерт.

17.36 — «Сахьердаме тІаьтта тІа» яха передача.

18.13 — Нохч-ГІалгІайчен музыка.

18.24 — Дункхачарна довзаш йола илли.

24 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

6.55 — Хоамаш. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненски рабочий» газета обзор.

8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).

8.36 — Халкъа ашараш (нохчий меттала).

11.15 — «Бригадин подряд болх бе дІа» (гІалгІай меттала).

11.30 — «Халкъа кхоллам». Музыкальни программа (эрсий меттала).

15.15 — «Барт тайнача дезале» (гІалгІай меттала).

15.35 — «Ден темашта» (эрсий меттала).

16.00 — Передачай программа. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).

16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).

16.15 — Концерт (нохчий меттала).

16.45 — «Дунен тІара идеологически къовсам». Беседа (эрсий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

18.30 — «БІаьстан дено шера кхоаб» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Музыкальни Таджикистан».

17.41 — «Нах белахьеж». Атеистически дувцараш.

17.59 — Ленинах, партех, Даьхенах дола иллеш.

18.22 — Ашараш, иллеш, хелхараш.

Хоттам

Тахан республике гІолла хувцалуш мохкаш а йолаш, йовчан а йоацаш хоттамаш латта тарлу. Малхбоаленгахьара секунде 7—12 метр сиха мух хьекхаргба. Фегара температура дийнахьа республике гІолла 15—20 градуси бийсана 4—9 градуси ІІайха хургья, хІаьта город Грозне дийнахьа 17—19 градуси бийсана 5—7 градуси ІІайха хургья.

Кхоанен ломмен хувцалуш мохкаш а йолаш, нагналахь лаьгІо догІа а деххаш хоттамаш латта тарлу. Тайпайпарча мохкаш лоацаш секунде 3—7 метр сиха мух хьекхаргба. Фегара температура дийнахьа 9—14, бийсана 3—8 градус ІІайха хургья.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттен деношка

СФ02081, «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1971.